

קהל
א
בית
בני דורנו

עטרת

בס"ד | גליון 137 | פר' וירא תשפ"ה

בית מדרשו של מרן החזו"א זי"ע

דרך לימודו הייחודית, גדולי תלמידיו
המובהקים הציגו משנה סדורה ונפלאה

יא! דו קענסט

הנסיונות והאתגרים הקשים של
בני דורנו וההתמודדות עמם

תתחדש בנשד

בס"ד מבצע הרציפות
ממשיך ביתר שאת לבקשת
כ"ק מרן הגאב"ד שליט"א,
ניתן להצטרף במערכת בכל עת.

הזוכה בהגרלת השבוע פרשת לך לך
הבה"ח יהושע גרוס נ"ו

לפניכם כמה נקודות אודות המבצע.

1. כל חצי שעה רצופה בתחילת הסדר בישיבה
מזכה את הנדשם בעוד נקודה להגרלה.

2. יש לעדכן את כמות הנקודות במערכת
כל שבוע עד למוצ"ש בשעה 12:00.

3. ההגרלה תיערך כל שבוע ויעודכן
בגליון שבוע שלאחרי.

4. בעז"ה כל זוכה יקבל כרטיספר בסך 50 ש"ח.

בברכה והצלחה

02-5377-225 ☎ a0258228551@gmail.com

תוכן העניינים

דברת בחזון לחסידיך

דבר המערכת | 4

היום הנפלא בחיי

שיח עם המערכת | 5

דרך הלימוד

של מרן החזון אי"ש די"ע ובית מדרשו
מפיהם ומפי כתבם של גדולי תלמידיו | 6

יא! דו קענסט

הנסיגות והאתגרים הקשים של בני
דורנו והתמודדות עמהם | 18

כשרות תחת אש

משולחן הכשרות | 24

על המאושרים

הרה"ח ר' שמעון שיסא שליט"א | 23

קהלא קדישא
ת.ד 5792 ירושלים
פקס: 02-9976206
טל' למנויים: 0723-723-555

מו"ל:
ארגון 'אחים לדעה'

עורך ראשי:
הרב מנחם כ"ץ, ב"ב

עורך עטרת:
הרב צ. בריס

עורכת נשים:
י. קרויזר

עורכת ילדים:
א. סופר

כתבים:
בן לוי, ישראל משה ווייס,
נחמיה שיינברגר, נטע
סלאנים, ש. ברגר,
א. בן יעקב, ג. שיין,
אייזיק צלר, ש. רובינפלד,
א. יוספזון

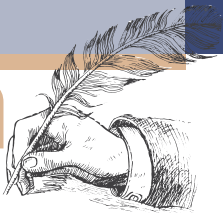
רכז תמונות ק"ק
וניהול ארכיון:
שמעון מרגלית

עורך גרפי:
ב. זעירא
מנהל תיקי לקוחות:
מיילך קרויס

לפניות לוועדה הרוחנית:
פקס: 0723723555
5354211@gmail.com

מחלקת פרסום:
pirsum@keholo.com

הדפסה:
פרינט גוט

הדעה והדיבור

דברת בחזון לחסידיך

גליון זה יוצא לאור לקראת שב"ק פרשת וירא, ביום זה ט"ו חשוון חל יומא דהילולא של האי גאון וצדיק אבי תופסי התורה בארץ ישראל, מרן החזון איש זיע"א.

שבעים ואחת שנים עברו מאז נסתלק לישיבה של מעלה, ומאז ועד היום נכתבו אודותיו מאמרים אינספור, כל הגליונות היוצאים מלאים וגדושים בכל שנה ושנה בסיפורים מופלאים. מהם גילויים חדשים ומהם ראיונות ושיחות עם אלו שזכו להסתופף בצילו, במוח עוברת המחשבה, וכי מה ניתן כבר לחדש בפני הקוראים אודות ענק רוח זה שהאיר את חשכת הגלות?

אכן, זכינו, ובגליון המוגש לפניכם, חידוש כמוהו לא בנמצא.

עיקר גדולתו של מרן החזון איש זיע"א היסוד והשורש לכל מדרגותיו הנשגבות היה העמל בתורה, בדרגות בלתי נתפסות במוחנו. כולנו מכירים את הסיפורים הידועים והמפורסמים על כך שהיה מנצל את כל כוחותיו עד שהיה נופל על המיטה באפס כח, וכשהכר היה בצד השני, היה זה מחמת שלא נותר בו כוח לקחת את הכר. וכשכותב בכתביו ואין הרשב"א תחת ידו, למרות שהרשב"א היה על השולחן או בארון, אך לא נותר בו טיפת כח כדי להגיע אל הארון ולהוציא את הרשב"א. הסיפורים המופלאים הללו ידועים המה לכל. אך עיקר עמלו בתורה שהיה עמל המוח שהיה לומד בריכוז עצום שאין לו שיעור ותיאור, עד שלפעמים הוא עצמו היה מתייגע להבין דברים שכתב בספריו, ואמר שבמצב שכתבם היה מרוכז במדרגות עצומות ועכשיו אין בכוחו להגיע לדרגת הריכוז דאז ולכן הוא עצמו מתייגע להבין מה שכתב אז.

ובכן מה זה אומר לנו?

מה אנחנו יכולים להוציא מזה לעצמנו?

וכי אנחנו יכולים להגיע לדרגות הללו.

התשובה היא שהחזון איש סלל דרך בלימוד, לא דרך חדשה כי אם ישנה נושנה, והוא הנחיל את הדרך הזאת לתלמידיו, ואף היה מקדיש זמן זמנים להנחיל את דרך הלימוד הזאת בקרב תלמידיו.

החזון איש העמיד "בית מדרש", ויש לו עד עצם היום הזה, תלמידים ותלמידי תלמידים, עמלי ויגעי תורה, בדרכו הנפלאה.

"בית מדרש" זה, נתקיים בו מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר. רבים רבים אינם יודעים איזה אור גנוז מופלא של דרך הלימוד שלו חבוי כאן, ולאיהז דרגות מופלאות בתורה הקדושה אפשר להגיע אם מאמצים את דרך לימודו.

גם תלמידיו העבירו את דרכי הלימוד פה אל פה, ובכתבים כמעט ולא נמצאה הדרכה מסודרת איך ללמוד בצורת לימודו.

בגליון זה היוצא לקראת היארצייט, ערכנו "מצוד" של ממש, אחר כל תלמיד מתלמידיו, היכן נשארו בכתובים דברים בענין זה או דברים שאחרים כתבו עליו, וב"ה חפץ ד' בידינו הצליח, ובסדרה מופלאה בת ב' מאמרים מסודרת לפי סדר הסתלקותם לישיבה של מעלה, יוצג בפניכם - הקוראים הנאמנים - משנה סדורה ונפלאה. זאת למודעי, שלמרות שהצלחנו להגיע לדברים מופלאים, עדיין אין הדברים מסודרים כשולחן הערוך, אשר צריך רק להושיט מזלג ולאכול. אלא הליקוט המופלא הזה, דורש עמל והתבוננות, עצירה משטף החיים, לשים לב לכל נקודה ונקודה בפנ"ע, כי כל נקודה הכתובה יסוד היא.

בגליון זה מחמת רביי החומר על דרך הלימוד על מרן החזו"א, נאלצנו לדחות את המשך הסדרה על "מזמור לתודה" לגליונות הבאים עלינו לטובה.

זאת ועוד, זכינו בגליון זה, למאמר מופלא על נסיונות דורנו. מאמר הנוגע בלבבות הצעירים והמבוגרים כאחד ושופך אור על עיקר תפקידנו בדור זה דור עקבתא דמשיחא, אשר בו מתגברים עלינו נסיונות לא שערום אבר־תינו, הנסיונות שמהם תצמח הגאולה השלימה אליה אנו מצפים מייחלים ומתפללים, שתבוא בב"א.

העורך

שלום עליכם למערכת של "קהלא קדישא" למדור שיח עם המערכת.

שלום וברכה, ברכה והצלחה, וסייעתא דשמיא.

אני חייב לומר לכם שמאוד נהנתי מהשיח עם המערכת שהיה בגליון הקודם על הכשרונות של הצייר ושל הבעל מנגן וכדו' שנקברו ונשרפו מרצון, כי כל מילה של תורה היא שקולה יותר מכל הציורים והבעלי מנגנים ביחד. זה טוב מאוד מצויין ונפלא שיש מקום איפה שאפשר להעלות את הנושאים הללו ולדון בהם להגדיל תורה ולהאדירה כפשוטו.

מסתמא יש לכם מה להוסיף בסוגיא הזאת.

לא בדיוק בסוגיא הזאת, אלא בענין שהוא קצת יותר אייידל, אבל זה עדין באותו ענין.

באיזה סוגיא?

בסוגיית שבתי בבית ד' כל ימי חייו.

ומה יש לכם לחדש בסוגיא נכבדת כזאת?

אין לי שום חידושים, רק להעמיד דברים על מכונם, ולחדד דברים מפורסמים, אשר משום מה לא מדברים על זה, וכשלא מדברים על זה שוכחים את זה, ואח"כ מרוב שכחה זה הופך לעובדה מוצקה. אחרי זה אני רוצה לספר מאי דבידי הוי עובדא.

ומה יש בענין של "שבתי בבית ד' כל ימי חייו", בדור הזה, מציאות שהשכיחות?

הער זק איין. תתמוס כל אחד מקרב הציבור שאינו נמנה בדווקא על מחננו, ותשאל אותו מי יצר את המציאות הנפלאה של להיות "אברך כולל" לכל החיים. הוא יאמר לך שזה דבר שנוסד על ידי הגאון החזון איש זצוק"ל שעבד על זה הרבה והחדידי את זה הרבה מאוד בתוך הציבור.

וכי זה לא נכון?

אכן, ח"ו למעט בכי הוא זה ממפעלו הגדול של החזון איש שייסד את הכוללים בארץ ישראל, וצורת החיים בארץ ישראל, מאז בנויה על כך שבחורי הישיבות שואפים להיות אברכים כל ימי חייהם. אבל יש כאן עובדה ומציאות שכוחה שפשוט נשתכחה.

מה נשתכח?

מה שהשתכח הוא, שבישוב הישן זאת הייתה צורת החיים של כמעט כל תושבי ירושלים, וגם צפת וטבריה. כולם ישבו באהלה של תורה והתפרנסו מדמי ה"חלוקה", במילים אחרות זה היה חיים בדיוק כמו האברכים של היום.

נכון, הינכם צודקים, במאת האחוזים שכחנו שביישוב הישן זה היה בדיוק כך.

מה שמרן החזו"א עשה, זה היה ביישוב החדש, שהיה צריך להתחיל לבנות אותו לאחר השואה מהיסודות, ובאותם ימי חושך ואפילה שלא נותר כלום, ללכת ולבנות עולם מופלא ומעולה כזה, זה היה באמת דבר שלא היה בעולם. אבל בל נשכח שבמרחק של כמה עשרות קילו־מטרים מהישוב החדש, היה עולם בנוי לתפארה, וכל מה שהחזון איש עשה בישוב החדש היה מכבר בישוב הישן.

צריך לשים לב נקודה יסודית. בירושלים כולם היו 'אברכים'!

אברכים במובן הזה, שלמדו לשם לימוד, למדו לשמה! לא היה להם שום זייטיגע כוונות. למשל הענין של הרבצת תורה ושל 'שטעלעס' שהיה הדרך איך להחזיק את לומדי התורה הקדושה בארצות אירופה, כל מי שחפץ בהקדשת חייו לתורה היה מתמנה לרבנות באיזה עיירה וכדו'. בי־רושלים לא היה לימוד לשם 'שטעלע', כי לא היה כמעט שטעלע'ס. (כמו המצב היום שאין כמעט שטעלע'ס). בענין של "שטעלע", יש מעלה וחסרון, המעלה הוא השעבוד ללמוד וחייבים ללמוד בכל הכוחות כדי שיוכלו

למסור את השיעור ולהרביץ תורה, החסרון הוא שמצומז צמים לחלקים מסוימים בתורה ואין את הפנאי ללמוד את כל חלקי התורה בעיון.

אז איך נראו החיים בירושלים של מעלה? כך בדיוק! כולם ישבו בבתי מדרשות ולמדו דף אחר דף, סוגיא אחר סוגיא. מה שהצמיח הרבה תלמידי חכמים שהתנהגו בפ־שטות כמו כולם, בעוד בחו"ל היו עושים עסק גדול מכל אחד כזה.

למעשה החיים של אברכי הכוללים היום, זה אימוץ של צורת החיים של היישוב הישן שהוכיח את עצמו כמצב הכי טוב והכי נפלא של כלל ישראל.

נפלא, מה שאתם אומרים, מרוב ההרגל והפרסום לא חשבתי על הקהרה הזאת. למעשה יוצא שצורת החיים של שבתי בבית ד' כל ימי חייו, כאוכלי המן, אצלניו הירושל־מים זה המשך של החיים שחיו אבותינו מאז ייסד הישוב, המצב הטבעי המתבקש של כל יהודי ירושלמי הוא להיות 'אברך כולל' כל ימי חייו, מבלי לשאוף לשום שטעלע ול־שום ענין אחר, רק ללמוד סוגיא ועוד סוגיא, בכל מקצועות התורה הק'.

אבל, כבדו מעכ"ת, יש לי הרגשה שלא התקשרתם אלינו בשביל לציין את העובדה ההיסטורית הזאת, יש לך משהו שאתה רוצה לספר בהו.

אכן, אני רוצה לספר לכם, על היום הנפלא בחיי. היום הכי מאושר בחיי.

הבה אגדיר את עצמי בכמה מילים, זכיתי לעשות חיל בתורה. עוד מימי נעורי נחשבתי כמצויין וזה ממשיך ב"ה עד היום הזה והשי"ת יעזור גם הלאה עד זקנה ושיבה. מטעב דברים קיבלתי הרבה שבחים והרבה מילים טובות, אני אדם מוערך בסביבה ובמשפחתי. ובאיזה מקום, התחל־תי להאמין שלהצלחה הזאת יהיה איזה מימוש במציאות, כלומר שביום מן הימים אגיע לאיזה 'שטעלע' של הרבצת תורה. לאט לאט המחשבה הזאת התקבעה במוחי יותר ויותר, עד שהיא ליוותה אותי כצל. בכל יום יחד עם ההתמ־דה ב"ה והשקיעות בלימוד ב"ה התחלתי אפילו לדמיון איך אני אראה בתור מרביץ תורה, איך אשקיע בתלמידים.

נו, איז דאך זייער גוט.

יא, באמת זייער גוט, אבל מצאתי את עצמי משקיע את רוב השעות הפנויות שלי, בהתעלות בסדרי "נשים נזיקין", הגעתי לדרגה שאני יכול לומר היום שיעור כללי מוצלח באיזה דף מדפי המסכתות כמעט בלי להכין.

נו, איז דאך ווייטער זייער גוט!

ניין, דאס איז נישט אזוי גוט. יום אחד עצרתי את עצמי וראיתי שבזרעים ובטהרות, אין לי הרבה ידיעות, למדתי, אבל לא באותה עוצמת עיון כמו נשים נזיקין, בקדשים הייתי חלש ממש. הרי סוף כל סוף חוץ מבישיבות ההול־כים בדרך בריסק לא לומדים קדשים. יום אחד גיליתי שיש מקצועות רבים בתורה שאני פשוט לא יודע. גם מקצועות גדולים כמו עירובין וענייני מס' חולין, וגם הרבה סוגיות בכל הש"ס כולו שאיני יודע אותם כלל, כי לא עברתי עליהם, מרוב שהייתי שקוע בנשים נזיקין, בגלל החלום על השטעלע הממתנה לי.

ואז מה קרה?

התחלתי להתבייש מעצמי. איך אברך מוכשר כמוני, שב"ה אני צריך להודות לד' על שנתן לי כשרונות ויכולות, הייתי מצויין מגיל צעיר ועד היום, ואיך יתכן שעברו עלי למעלה מעשרים וחמש שנה בהיכלי התורה ויש חלקים גדולים בתורה שאיני יודע. ואגלה לכם עוד, שזה הגיע מק־נאת סופרים. כמה וכמה אברכים חשובים שגיליתי שהם שוחים ממש בקדשים, ופעם דיברו על מושג מינימאלי בעירובין ואני לא ידעתי מה קאמרי רבנן. התחלתי להתבונן

סוף סיח

משולחן המערכת

היום הנפלא בחיי

סביב, ב"ה זכיתי ללמוד בהיכל תורה שיש בו כמה וכמה כוללים ויש שם 'ליבו חפץ' לאברכים מבוגרים יותר. כל אחד מהאברכים הללו, אם ינסה לבחון עצמו מולי בנשים נזיקין, יתברר שידיעותיו ועמלי גוברים עליו עשרת מונים ואילו בכל חלקי התורה האחרים יש דברים שאני כמעט עם הארץ, לא ממש אבל כמעט.

נזכרתי יום אחד במדרש הידוע שלעתיד לבא יהיה יום הדין הגדול בעמק יהושפט וישאלוני שם על חלקי התו־רה שלא ידעתי, מה אומר ומה אענה שהיה לי חלום של שטעלע ולכן השקעתי את הכל שם? התיירץ הזה יתקבל? ואז, מה עשית עם הידיעה הזאת?

עשיתי מהפך בחיי. זה לא היה מהפך שנראה לעיני אחרים, זה היה מהפך בתוך הלב שלי ובתוך המוח שלי. אבל זה היה מהפך היסטורי, המהפך הכי היסטורי בחיי. קיבלתי החלטה שאיני חפץ בשום שטעלע, אני רוצה להיות כמו אבות אבותי בכל הדורות הקודמים שישבו על התורה ועל העבודה בבתי המדרשות שבירושלים עיר"ק ולמדו סוגיא אחר סוגיא מבלי לצפות לשום תגמול הנראה לעין בעולם הזה, רק ציפו לשכרם המובטח לעולם הבא.

ההחלטה הייתה שגם אם יפנו אלי ויבקשו ממני להכנס לזה, לא אסכים בשום פנים ואופן, אני חפץ לחיות את כל ימי חיי בתור 'אברך' ולא שום דבר אחר.

מה אומר ומה אדבר, רגע ההחלטה הזה, שלא היה קל עבורי, כי קשה לוותר על חלום שמלווה אותי כבר שנים רבות, אבל הרגע הזה התברר כרגע הכי מאושר בחיי.

פשוט פתחתי עיניים. בכל רגע פנוי, שבזמני הייתי משקיע בענייני נשים נזיקין התחלתי עם חלקים בקדשים, גיליתי עולמות נפלאים של תורה שלא היה לי בעבר שום שייכות עמהם. גיליתי את עירובין, גיליתי בלי סוף סוגיות טטנות המפוזרות בש"ס לרוב, ואף פעם לא התייחסתי אליהם ברצינות, עתה גיליתי את האור הגדול הטמון בכל מילה ומילה מהתורה הקדושה.

מה אומר ומה אדבר, אלו היו תגליות חיי. התמלא־תי בחשק גדול, ובכל יום מרגע פקיתת העיניים אני רץ לבהמ"ד כדי לגמוע עוד ועוד סוגיות בתורה, וזה לא נגמר, אור התורה הוא בלתי מוגבל. אני מצאתי את עצמי במצב של שקיעות בלימוד הרבה יותר מבשנים האחרונות כיון ששערי מרחבי תורה נפתחו בפני לרווחה.

כמה צריך אני להודות להקב"ה, שמחה זהה קרה לי ממש ברגע הנכון. שמתי לב שאברכים רבים מתייבשים בהגיעם לגיל שלי, מאבדים את החשק הגדול בלימוד ומת־חילים "לסחוב" את החיים. היום אני יודע מי מהאברכים מתייבש ומי לא. מי שהרעיון של השטעלע שוכן אי שם במוחו, כשהגיע שלב שזה לא מתקיים, הוא מתייבש ומ־תחיל לסחוב את החיים, אבל מי שאין לו שום תוכנית של שטעלע, והראש שלו זה לעבור את כל התורה בתכלית העיון, הוא זה שנשאר טרד, בחינת זית רענן.

אבות אבותינו נקיי הדעת שבירושלים שלמדו כל ימי חייהם, מה נתן להם את הכוחות? התורה עצמה! המוח־בים העצומים של התורה הם אלו שנתנו להם את הטעם להאיר את עיניהם בעוד ועוד חלקים מן התורה הקדושה, כך נשארו נטועים באהלה של תורה כל ימי חייהם.

לסיכום, הרגע שהחלטתי לא להכנע לשום שטעלע, הוא הרגע הנפלא והמאושר בחיי.

י"שר כח. י"שר כח. דברים נפלאים העשויים לפתוח עיני רבים. אנו שמחים ומודים לכם מקרב הלב על שבחרתם באכסניה הנפלאה שלנו כדי להעביר את הדבר הנפלא הזה. י"שר כח לכם, על הגליונות הנפלאים, יעזור השי"ת ות־זכו להתחזק ולהתאמץ ולזכות את הרבים, אשר זו הזכות הגדולה ביותר.

דרך הלימוד של מרן החזון איש ובית מדרשו

מרן החזו"א שכיום השבת הבעל"ט חל יום היארצייט שלו, העמיד וחינך תלמידים בדרך הלימוד הייחודית שלו.

גליון "עטרת" בפרוייקט מיוחד, מנסה לשרטט קוים לדרך לימודו הייחודית שהייתה עצם הלז של תלמידיו ההולכים בדרכו עד עצם היום הזה.

הגאונים האדירים: רבי אברהם יעקב וינר, רבי שאול ברזם, רבי שאול קוסובסקי-שחור, רבי משה יהושע לנדא, רבי שמריהו גריינימן, רבי משה יצחק דויטש, רבי חיים ברים, רבי גדליה נדל, רבי רפאל יצחק וסרמן, רבי יהודה שפירא, רבי חיים גריינימן, רבי נתן שולמן, רבי יחזקאל ברטלר, רבי אריה איברהם, רבי מנדל אטיק, רבי יהודה בויאר זללה"ה (לפי סדר הסתלקותם).

מאת: הרב צ. ברים

חוויה שהותירה רושם עצום

אבקש את סליחת הקוראים הנאמנים על כי בפתיחת המאמר אשתף אתכם בחוויה אישית חזקה, שהותירה עלי רושם עצום, וגרמה לי לפתוח במסע מופלא, שתוצאותיו מוגשות לפניכם במאמר זה.

היה זה לפני למעלה מעשור, כששהיתי בבית חולים "שערי צדק" עם ב"ב לקראת שמחה בהולדת אחד הצאצאים.

תקופת האשפוז התארכה על פני כמה וכמה ימים, ובמצב אי וודאות זה, מצאתי עצמי מתגולל ברחבי בית החולים, רוב הזמן בצמידות לב"ב, וחלק מהזמן בדאגה לצרכים שונים הכרוכים בכל העניין.

באחד הלילות הארוכים והלבנים, בשעה שתיים בלילה, מצאתי עצמי בבית הכנסת של בית החולים בנסיון לפתוח גמרא וללמוד מעט את התורה הקדושה, בתוך כל הבלבול וחוסר הוודאות שאפפה אותי באותו זמן ניסיתי למצוא מעט עוגן בלימוד המסכת שעסקתי בה באותה עת.

חשבתי שבשעה כזאת אמצא עצמי בודד בבית הכנסת, אך לא, הסתובבו שם כמה יהודים טובים, אחד מהם, לבוש בבגדי בית החולים, שופך את נפשו במזמוריו ותהילותיו של דוד מלכא משיחא. עוד אחד, אברך צעיר מתפלל שמונה עשרה ארוכה בדבקות. עוד אחד לומד משנה ברורה כמדומני. ועוד יהודי מעיין במקבץ עלונים.

בקצה השולחן, ישב אברך, לפי מראהו החיצוני היה בן שלשים וכמה, כשהוא שקוע כל כולו בספריו ובכתיבת חידושי תורה.

ש-ק-ו-ע

האברך היה כל כולו מרוכז בלימודו כליל. הוא לא היה "שקוע" גרידא, הוא היה "ש-ק-ו-ע" ברמב"ם וברשב"א ובתלמידי רבינו יונה, ממש דבוק כל כולו באותיות הקדושות של רבותינו הראשונים כמלאכים.

המראה המופלא ריתק אותי כליל. ב"ה ראיתי מימי יהודים לומדים את התורה הקדושה, ראיתי מתמידים, ראיתי עמלים, ראיתי גם שקועים בלימוד, אבל כזו דרגה של שקיעות בלימוד לא ראיתי מימי.

ברגע הראשון חשבתי שזה ענין של רגעים אלו, מן הסתם מצוי הוא בעיצומה של התחבטות בקושי או בבירור עמוק של דברי הרמב"ם הרשב"א ותלמידי רבינו יונה שלפניו, עוד מעט כשיתבהרו העניינים, הוא ירפה מעט מהשקיעות העצומה שלו, אבל לא, הוא היה ש-ק-ו-ע כליל שעה, שעה וחצי, חושב וכותב, מתעמק וכותב, אינו שם לב למאומה מסביבו.

בסביבות ארבע לפנות בוקר, עזבתי את בית הכנסת, ולאחר כמה שעות חזרתי לתפירת שחרית. הופתעתי למצוא את אותו אברך השקוע בלימודו באותה תנוחה ממש. ספרי הראשונים התחלפו בחלקם, אבל הוא באותה שקיעות שכמותה לא ראיתי עד הנה.

כמו להבדיל ספר מתח

גם בשעות הצהרים המוקדמות, הוא היה שם באותה תנוחה. פעמים אחרות לא ראיתי כלל, כנראה היה טרוד בענין שלשמו הגיע

לבית החולים, אבל בלילה הבא חזר המחזה על עצמו, עד שלא הייתי מסוגל להוריד עין ממנו. ישבתי בצד, כביכול, לומד את המסכת שאני עסוק בה, אבל בפועל לא הורדתי עין ממנו. תוך כדי התגברו בי המחשבות וההרהורים, מזכרתי את אשר שמעתי מהגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל, שהדרגה הכי גבוהה בהתמדות התורה אינה מספר השעות של המתמיד אלא שהוא שקוע בלימודו כמו להבדיל מי שקורא ספר מתח שאינו מסוגל להפסיק באמצע, מי שהתורה מעניינת אותו כמו להבדיל ספר מתח הוא זה שהגיע למדרגה הגבוהה ביותר של התמדה ושייכות לתורה. את הדברים שמעתי זה מכבר, גם הודפסו בכמה מקומות בספריו, ידעתי שזו היא הדרגה הגבוהה ביותר, אבל מעולם לא ראיתיה במו עיני, היה זה עבורי בגדר הליכתא למשיחא, או מדרגה גבוהה מאוד, והנה עכשיו פה ב"שערי צדק" אני רואה אחד כזה במציאות של האי עלמא.

יושבים לבדם בביהמ"ד וש' קוטים בלימודם ובכתיבתם

הייתי חייב לדעת מה הסוד של האברך, והתחלתי לגשת לזהותו. עד שאחד ממכרי שהגיע לבקר חולה, נשאל על ידי: מיהו המתמיד שיושב בבית הכנסת ושקוע כ"כ בלימודו? אמר לי מיד, אני לא יודע איך קוראים לו אבל הוא "חזון-איש'ניק", לפי הכיפה, ולפי השקיעות בלימוד.

איך אתה מזהה אותו לפי השקיעות שלו בתורה כ"חזון-איש'ניק"?

מה, אתה לא יודע? תמה המכר, ככה נראים כל ה"חזון איש'ניקים", כנראה שבשכונה שלך אתה לא רואה אותם, אבל בשכונה שלי מתגוררים הרבה מהם, רובם נראים כן, יושבים לבדם בבימ"ד ושקועים בלימוד ימים ולילות, לומדים וכותבים, שקועים וכותבים, תבא לשכונה שלנו, ואני יראה לך אותם.

אז הוא לא מתמיד יחיד, יש הרבה כאלו! סיכמתי לעצמי בקול. מעניין איך הם מצליחים להגיע לדרגת שקיעות כזו בלימוד.

תופעת פלא

אתה רוצה להבין? - אמר לי ידיד אחר - שיש לו קרובי משפחה השייכים לאותה חבורה. בא נראה לך תופעה מדהימה. הוא גינש עימי לעמדת "אוצר החכמה" שבצד בית המדרש, ואמר לי כך: לספרים שהם מחברים יש סימן היכר, המפתחות וה'תוכן עניינים' דומה לסגנון ה'תוכן עניינים' שבספר חזון איש, בכל פעם שתראה את הצורה הזאת תדע שהמחבר שייך לחבורת קדישתא זו.

עכשיו הבה ואראך תופעת פלא. הִבֵּט וראה,

לימינו מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל

אברכים שיש להם תוכנית סדורה ללמוד את כל התורה בעיון, ומידי שנה או שנתיים הם מוציאים כרך נוסף של עמלם בתורה בכתיבה כמו שחיך החזון איש. הנה למשל נפתח את סידרת ספרי "באר החיים", דרכה תוכל לעקוב אחר סדר עלייתו של אברך במשך כל שנותיו, א. בשנת תשס"ד כך על הלכות מקדש וקדשיו. ספר עבודה להרמב"ם. ב. עוד כך על מקדש וקדשיו ערכין וקרבנות. ג. בשנת תשס"ז כך על הלכות טומאת צרעת. ד. באותה שנה כך על הלכות ריבית. ה. בשנת תש"ע כך על נדה ומקוואות. ו. בשנת תשע"ג יוצא כך על הלכות טומאת אוכלין להרמב"ם. ז. בשנת תשע"ו כך על התורה. ח. הלכות כלים. ט. בשנת תשפ"א באר החיים ו' חלקים על ששת חלקי משנה ברורה. י. מסורת התורה.

26 כרכים

כלומר, לאותו מחבר תוכנית סדורה ללימוד כל חלקי התורה בעיון, ובכל שנה הוא מוציא כרך נוסף מחידושי בביאורי הסוגיות בעיון. נעבור לסדרות אחרות, אברך אחר מבני אותה חבורה כבר יושב למעלה מעשרים שנה ומוציא כרכי חידושי תורה בזה אחר זה: סידרה בת 26 כרכים בשם "ביאורים". א. באיסור אמירה לעכו"ם. ב. דיני הקניינים. ג. דיני בסיס לדבר האסור. ד. דיני אתרוג. ה. דיני שהיה חזרה והטמנה. ו. ג' חלקים דיני תערוך בת. ז. דיני חול המועד. ח. בהלכות יו"ט. ט. בהלכות נדה. י. במחלוקת ר"י ור"ל אם מה"ת כסף קונה או משיכה. יא. במלאכות שבת. יב. ג' חלקים במסכת אהלות. יג. במסכת ברכות. יד. בסוגיית נ"ט בר נ"ט. טו. בענייני מוקצה. טז. בענייני שביעית. יז. בקנין חליפין. יח. בקנין חצר. יט. בקנין כסף. כ. בקניני משיכה מסירה והגבהה. כא. הלכות שכנים. כב. מסכת פסחים. כג. בהלכות ריבית. כד. בסוגיית טעם כעיקר.

39 כרכים

הנה עוד סידרה של אברך נוסף, סידרה בת 39 כרכים. 14 מתוכם בשם "טוב החיים" והשאר בשמות אחרים. א. פ' כיצד מברכין. ב. ד' חלקים עמ"ס שבת. ג. ב' חלקים מס' עירובין. ד. ב' חלקים עמ"ס פסחים. ה. ב' חלקים עמ"ס יומא. ו. ג' חלקים עמ"ס סוכה. ז. עמ"ס ביצה. ח. עמ"ס מגילה. ט. עמ"ס יבמות. י. עמ"ס כתובות. יא. עמ"ס נדרים. יב. עמ"ס סוטה. יג. ב' חלקים עמ"ס גיטין. יד. ב' חלקים עמ"ס קידושין. טו. עמ"ס ב"ק. טז. ב' חלקים עמ"ס ב"מ. יז. ד' חלקים עמ"ס ב"ב. יח. עמ"ס סנהדרין. יט. עמ"ס עבודה זרה. כ. מנחות ענייני סת"ם. כא. עמ"ס חולין. כב. עמ"ס בכורות. כג. עמ"ס ערכין. כד. ב' חלקים עמ"ס נדה. כה. מקוואות. כו. הל' ריבית. כז. ב' חלקים עמ"ס שביעית.

הרי לפניך אברך ת"ח עצום שבגיל צעיר החליט ללמוד את כל חלקי התורה בעיון, ובכל שנה הוא מוציא עוד ועוד מביאורי סוגיותיו ועיוניו.

ללא שום תמריץ לא גשמי ולא רוחני

כדי להכנס להיקף התופעה הזאת נוכל

לשבת כמה ימים רצופים על "אוצר החכמה" כדי לעקוב אחרי דרכי העלייה של מאות אברכים כאלה, דרך הספרים שהם מוציאים מידי תקופה. הם דבוקים בתורה, בשקיעות עצומה, אין להם בעולמם מאומה, כי אם בירור סוגיא אחר סוגיא בדרך לימודו של מרן החזו"א. ואם גם לא זקוקים למאומה, לא לסביבה, ולא לשום תמרץ, לא גשמי, ולא רוחני. ענין ה"סיפוק" המטריד רבים אינו מוכר להם. הם אינם "מתייבשים" בשום גיל, מה שקורה להרבה אברכי כולל בגיל העמידה. אינם מצפים לשום "שטעלע" או משרה תורנית כל שהיא אלא כמו שחינך החזון איש, לשבת וללמוד בעיון עצום ולעבור על כל התורה כולה. סדר יומם ולילותיהם מורכב מבירור סוגיא אחר סוגיא, ועד שלא יסיימו את כל הסוגיות שבכל התורה כולה לא ינוחו ולא ישקוטו.

מה שראית שם ב"שערי צדק" זה אחד בודד מבין מאות כאלה אברכים, יש מהם שלומדים בכוללים השייכים לבני חבורתם, אבל הרבה הרבה מהם מסתגרים בבתי מדרשות שקטים ושוממים ללא הפרעות, ושקועים בלימודם, יושבים שעות על גבי שיש להם מסלול מסודר בחיים משיבה קטנה עד שעות על לשונות רבותינו הראשונים ועמלים בכל כוחותיהם להבין את דבריהם עם כל ה"היכי תמצא" עד ל"דינים העולים", בכל מיני בתי כנסת שקטים בירושלים בני ברק מודיעין עילית בית שמש ואל-עד, תוכל למצוא אחד מהם שאיווה בית מדרש זה למושב לו, לעלייה בתורה במיצוי כל הכוחות.

קנאת סופרים הגדולה בחיך

אם תרצה פעם לקבל את ה"קנאת סופרים" הכי גדולה בחיים שלך, תתיישב על אוצר החכמה, ותד מצא עשרות מחברים כאלו, אני לא מגזים, מדובר בעשרות כאלו מחברים, לפי הסימן שנתתי לך. ורק שתדע לך שהרבה מהם, כתביהם נשארים ספונים באוצרם, וביתם הרבה כתבים על כל חלקי התורה שכתבו לעצמם ולא הוציאו לאור ומה שאתה רואה אינו אלא חלק מהתופעה הזאת. אגב, אחד מהחברים שלי, שלא היה מתמיד גדול, אבל הוא רצה תמיד להתחיל ללמוד ברצינות וחי-פש חיוקים שונים, התיישב פעם בחודש אלול על ה"אוצר החכמה" וחיפש את כל החיבורים הללו, ואח"כ עשה חשבון נפש נוקב עם עצמו, איפה אני ואיפה הם, הנה אותם מחברים ימיהם ולילותיהם מלאים בתורה, הם הספיקו במשך חייהם ללמוד בעיון חלקים גדולים מן התורה. הוא ציין בפני שזה היה החשבון הנפש הכי חזק שהוא עשה אי פעם בחייו, ומאותו זמן החיזוק שלו בלימוד העיון והתד-מדת התורה עלה מעלה מעלה.

כך עזב את ההבלים והשתקע בתורה

היה לי חבר אחר, שהיצר הרע של המוזיקה והפוליטיקה החרדית הפנימית ותמונות החצרות דומיהם העסיקו אותו רבות, שלא לדבר על קווי הנייעס, וגם הוא חיפש תמיד את הדרך איך לחזור בתשובה ולהפסיק להתעניין בכל העניינים הללו שיש בהם משום איבוד זמן זמנים טובא, ורצה לדעת איך מקבלים טעם בלימוד התורה הקדושה שכל העניינים הללו לא ידברו אליו. ופעם אחת הוא ראה את אחד מקרובי משפחתו שה"ל את הכרך העשירי של חידושינו, והוא הכירו כמי שספון בבית מדרש ו"חי" חיים שמחים ומאושרים, הלך ולמד אצלו איך ללמוד בצורת הלימוד מה על מרן החזון איש, גילה את הטעם הנפלא שיש בכל דיוק בגמרא בכל חשבון של פשט, בכל "היכי תמצא", ובכל "הווא

אמינא" של הגמרא לעומת ה"מסקנא", עד שמצא את הדרך איך לעזוב את כל ההבלים ולהשקיע זמנו בתורה הקדושה.

מישיבה קטנה עד ישיבה של מעלה

נדהמתי למשמע דבריו, והחלטתי לבדוק את הענין כולו, עד שהתברר לי שאכן כך, זוהי המ-ציאות. אפשר למצוא בדור שלנו אברכים צעירים שיש להם מסלול מסודר בחיים משיבה קטנה עד לישיבה של מעלה. הם כבר יודעים עכשיו בעודם צעירים בני עשרים מה הם יעשו בגיל שלושים ובגיל ארבעים ובגיל שישים, הם אינם זקוקים ל"תוכניות" ול"רעיונות" איך להשאר ספונים בבית ד' כל ימי חייהם, כיון שזהו המסלול שעליו חונכו בהיותם תינוקות גמולי חלב. אפשר לראות תלמי-די חכמים בגילאי שישים ושבעים ומעלה, שהם

נמצאים פחות או יותר באותו בית מדרש ובאותה תנוחת לימוד, ללא שינוי וללא סימני הזדקנות. תופעה מופלאה! אכן! אבל במאמר זה לא באנו לעסוק בתופעות מופלאות כהנה ואחרות. אמנם יש בגלוינו מאמרים רבים השייכים לסיקור תופ-עות מעניינות, אבל הענין הזה צריך לברר את השר-רש שלו, את הדרך איך הם מגיעים לזה? ואם כך הם הדברים, אעשה גם אני כן!

השורש מרן החזון איש בעצמו

ובכן השורש מגיע ממרן החזון איש זיע"א עצמו. לחזו"א לא הייתה ישיבה, הוא עצמו לא נשא בשום משרה רבנית או תורנית, אלא ישוב היה בביתו ועמל בתורה עד כלות הכוחות. אבל מרן החזו"א הקים "בית מדרש". ואין הכוונה ל"בית מדרש" במובן הפיזי, על אף שגם כאלו הוא בנה הרבה, אלא הכוונה ל"בית מדרש" היינו חבורת תל-מידים שחינכם והפכם לגמרי והשקיע בהם כוחות עצומים כדי להרגילם ללמוד בדרכו "דרך הלימוד של החזון איש".

אותם תלמידים גדלו והתעלו לאילנא רברבי, כתבו וחיידשו בכל התורה כולה בעיון עצום לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

לא היה לו למרן החזו"א בית מדרש מסודר שבו חינך אותם, אותם תלמידי חכמים התלקטו אליו אחד לאחד, כל אחד בזמן אחר ובתקופה אחרת, על כל אחד מהם "התיישב" החזון איש ללמוד עימו ולהפוך את מוחו לגמרי.

התלמידים הללו העמידו תלמידים משלהם באותה דרך לימוד ובאותו מהלך, וכל מאות האבר-כים הללו הם בעצם תלמידי תלמידיו ואף תלמידי תלמידי תלמידיו, דור אחר דור, הנחשבים ללומדי "בית מדרשו" ושיטתו.

בית מדרש צנוע שאינו מתפרסם

"בית מדרשו של החזון איש", צנוע הוא, אינו מתפרסם בשום מקום, לא בעיתונים ואף לא בג-ליונות שונים, אך התופעה הזאת טעונה בירור וסיקור, כי כמדומה שלא נטעה אם נקבע שעיקר מפעלו של מרן החזון איש זיע"א, היה הקמת "בית מדרש" זה.

זהו תפקידו של המאמר שלפנינו.

לעקוב אחר בית מדרשו של החזון איש בדור-נו אי אפשר לעשות באמצעות מאמר אחד בגליון אחד, כי יכלו ניירות כמה וכמה גליונות ולא נגיע אל הדברים.

במאמר זה נתמקד בכמה מתלמידי מרן החזון איש לפי סדר הסתלקותם, לא נספר לא על עמלם בתורה ולא על גדלותם בתורה ובכל חלקי עבודת ד', אלא נצטט ונעתיק ונתאר אך ורק את החלק הזה: את דרך הלימוד של מרן החזו"א כפי שהשריש בהם וכפי שהם למדו לעצמם והשרישו באחרים. זאת עשינו, חיפשנו מקופיא, (לפר"ר - כנוסח הרגיל אצלם) תיאורים שהתפרסמו בכתובות שונות על "דרך הלימוד" וסדרנו לכל תלמיד קטע אחד או שניים המתאר את דרכי לימודו. ישנם כמה מתל-מידי החזון איש שנעדרו ממאמר זה, מן הסיבה הפשוטה שלא מצינו בזמן הקצר שהקדשנו עבור הכנת מאמר זה, דברים שכתבו הם או שנתפרסמו אודותיהם בענין דרך הלימוד. ועדיין במקצת מן המקצת שהצלחנו להעלות עלי גליון זה, יש די והותר כדי לעמוד במידת מה על סוד בית מדרשו של מרן החזו"א זיע"א המצמיח פירות עמל התורה עצום עד ימינו אלה.

הגאון רבי אברהם יעקב ווינר זצ"ל בעל ה"שארית יעקב"

אחד מראשוני תלמידי מרן החזו"א היה הגאון הצעיר רבי אברהם יעקב ווינר זצ"ל שנסתלק בדמי ימיו בגיל שלשים שנה ב"ז חשוון תשי"ב בחיי רבו מרן החזו"א.

עודו צעיר לימים התקרב אל האור שזרח בבני ברק, אורו של מרן ה"חזון איש" זיע"א, והיה פוקד רבות את ביתו, עד שהפך לאיש סודו ממש. החזון איש שהעריך את אישיותו וגדולתו פתח לפניו את צפונות סתרי ליבו והיה מדבר עימו דברים שלא דיבר עם אף אחד אחר. רבי אברהם יעקב ווינר יכול היה לשאול את החזון איש שאלות מכ-בשונן של עולם שאף אחד לא העזי לשאול אותו. פעם אחת שאל את החזון איש האם יש בימינו "רוח הקודש"? השיב לו החזו"א שגם כיום יש דבר כזה והסביר לו מהו רוח הקודש.

עיון עמוק בדרך האמת עד להפליא

עוד בהיותו בן כ"ב שנה כתב לו מרן החזו"א: **"ראיתי דברך ואחרי שלימודך בעיון העמוק בדרך האמת עד להפליא אינך צריך לדיד".**

חבירו הגאון רבי חיים ברים זצ"ל כתב אודר-תיו (קונטרס מרבה חיים בספר מעשה איש ח"ז עמ' יט): בצעירותו היה לי חבר נאמן גדול בתורה ובירא"ש הג"ר אברהם יעקב ווינר זצ"ל [בעמחא"ס "שארית יעקב" – הוא הגבר מהרא" שונים בירושלים שנסע תכופות לבני ברק אל מרן החזו"א זללה"ה וזכה לקרבתו הגדולה והמיוחדת עד שגילה לפניו גדולות ונצורות וכל רז לא הסתיר ממנו], והיה סח לי הרבה פעמים שבעת נסיעתו מירושלים לב"ב ועל אם הדרך מתגלה נגד עיניו יופי הבריא, ההרים והגבעות העצים והשדות וכו', אולם אין לו שום פשט והסבר מהו מטרםם בעולם ולמה נבראו וכו', אולם בחזרתו מב"ב אחר שהותו בצל קורת החזו"א ובדרכו כשנפגש שוב ביופי הבריא – אי שז לו כבר פשט והסבר עבור מי נבראו כל אלו!

עיני החזון איש יורות

דמעות כמצליף

החזון איש השתתף בהלוויות והגיע להקביל פני הארון שהגיע מארה"ב [לשם נסע לשם טיפול במחלתו] בלוד. סיפרו שבשעת הלוויות היו עיני החזון איש יורות דמעות, לא זולגות גרידא אלא יורות כמצליף. עוד סיפרו שהחזו"א ניגש למיטה ואמר: ר' יעקב. אין לכם מה לפחד, מה שאדם גדול עושה במאה שנה אתם עשיתם בשלושים שנה. לאחר מכן ביקש החזו"א מחבריו שידפיסו את חידושי ואכן חידושי יצאו לאור בשלשה כרכי הספר "שארית יעקב".

האיגרת היסודית

מכתבו המפורסם של מרן החזו"א ב"דרך הלימוד" המהווה אבן דרך לכל בן תורה, והדפס בקובץ אגרות אגרת ב' נכתב אליו כפי שמופיע בהקדמת ח"ב של ספרו שארית יעקב:

שלום רב.

מכתבו הגיעני, אך אמנם רצוני העז להצלחת הלומדים הצעירים בלימודם ויגשוני כשה-דבר לנגד עיני מבלי משים, וכאילו אני רואה

מן המפריעים העומדים על דרכם ואשר הסבה העיקרית בסדר הלימוד שצריך זהירות יתירה, לעשות את העיקר לעיקר, והוא העיון בבירור הכללים והפרטים בכל סוגיא שיהי' המשא ומתן שגור ושונן לזכור את הלכאורה ואת המסקנא, ההלכות הודאות ואת אלה שנותנים מקום לדיון, ועיקר הזה דורש עמל ומלחמה פנימית נגד העצלות בשיון כמה פעמים אף בלי חידוש, ולחזור על אתר כמה פעמים ולדקדק בדברים שאין השכל נהנה מהם בתחילתן ואדרבא מכ-בידים עליו. אבל העמל זה הוא עמל התורה אשר כל סגולות לימוד התורה נאמר על עמלה. ואמנם אחר העמל נפתח שער אורה חדש אשר השכל מתענג ללא קץ, ויש להזהר מלהאריך בהסברת סברא, ולעומת זה להאריך בגמ' בפשט העיון ובירור מסקנותיו.

על גודל מפעלו של הגאון הצעיר רבי אברהם יעקב ווינר בהבאת תלמידים נוספים וקירובם אל מרן החזו"א להלן בהמשך המאמר.

הגאון רבי שאול ברזם זצ"ל

יגע כל"ח שנה מה שלא יגע

תלמיד ותיק במאה שנה

שלשה מתלמידי החזו"א נסתלקו בגיל צעיר. הגאון רבי אברהם יעקב ווינר. הגאון רבי שאול ברזם והגאון רבי שאול קוסובסקי.

על תולדות חייו וסיפור התקרבותו של הגאון רבי שאול ברזם למרן החזו"א כתב חמיו הגאון בעל הקהילות יעקב - הסטייפלער זיע"א בהקדמה להדורה ראשונה של ספרו "זכרון שאול" בזה"ל: אמרו חז"ל בירושלמי [פ"ב דברכות ה"ה] כד דמך רבי בון ב"ר חייא על ר' זעירא ואפטר עילוי מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל כו', כך יגע רבי בון בתורה לעשרים ושמונה שנה מה שאין תלמיד וותיק יכול ללמוד מאה שנה ע"ש. והן כדברים האלו ספדו ספדיא על מע"כ הרב הגאון המחבר זללה"ה אשר בעווינו נלב"ע כבן ל"ח שנה [ו' אייר תשכ"ד].

עברו עליו כמה

מדורי גהינום וצרות נוראות

הוא ז"ל נולד לאביו הרה"ח ר' משה במדינת

הגאון רבי שאול ברזם זצ"ל

הולנד, וקיבל חינוכו על יד אביו היקר שה' תורני נעלה יר"ש ומדקדק במצות, ובהיותו כבר ט"ז - ט"ז נכנסו קלגסי הצוררים האוררים מאשכנז ימ"ש להולנד ומתוך אימת מות נטש בית אביו לברוח בלי משען ומשענה, ונדד כל שנות מלחמת העולם השניה ממקום למקום בצרפת ובשווייץ וממחנות למחנות ועברו עליו כמה מדורי גיהנום וצרות נוראות, עד כי ריחם השי"ת על שארית פליטתינו, ומדינת הצוררים נכבשה והמלחמה נגמרה. ואז זכה בס"ד לעלות לארצה"ק בערך בשנת תש"ה ולא פנה אל הרבים ושטי כזב כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, כחמש שנים בישיבת חברון ואח"כ אחרי נשואיו בבני ברק אצל מרן החזון איש ז"ל ובכשרונותיו העלויים [כי היה מחונן משמים בתפיסה מהירה ובהירה בסברא ישרה והעמקה רבה ובזכרון מצויין], התמסר בלהט נפשו ללימוד תורה"ק ויגיד עתה בהתמדה ובעיון עצום וזכה למדרגה נפלאה במעלת התורה.

ובצדק ראוי לומר עליו שיגע ומצא במיעוט שנותיו מה שאין תלמיד יכול ללמוד במאה שנה.

צרת הלימוד

אודות דרך הלימוד שקיבל מדדו מרן החזו"א מצינו שני קטעים בקונטרס זכרון איש שנדפס בספר הנ"ל ממה ששמע מפי מרן החזו"א ורשמם לעצמו:

הרבה לחזור ולהתבונן בסוגיא איך כל 'תא שמע' ופירוק הולך וכו'.

כשכבר מתעייפים צריכים לכוף את עצמו עוד פעם לחזור, וימצא הרבה תועלת.

יש ללמוד בעקשנות.

דרכי הלימוד

על דרכי הלימוד כתב מה שקיבל מפי מרן החזו"א:

האדם עשיר מאד בכשרונותיו.

דרך הלימוד יש לשנות מזמן אל זמן, פעם בבקיאות פעם בחריפות.

הרמב"ם אומר שאינו בגדר אנושי להיות בקי בש"ס.

כשראו שהרבה למדו בשטחיות, רצו להכניס את [ה]לימוד בדקוה, ר' חיים וכו', שבנו את זה על יסודות הראשונים. והתלמידים שלא שמשו כל צרכם לא עסקו כי-אם בחקירות בלי לדעת את עומק הגמרות.

אלו הדברים שמעם מדדו מרן החזו"א.

זה יסוד הלימוד בעיון

הוא עצמו כתב מכתב מופלא בדרך הלימוד (נדפס בקובץ מילי מעלייתא בספר הנ"ל עמ' צה):

בענין דרך הלימוד, העיקר אחר כל לימוד חדש לחזור הרבה פעמים לבד או עם חבר בע"פ את שקלא וטריא של הסוגיא עם מסקנותיה, לדעת את דברי התוס', מה הם מקשים ומה הם מתרצים, ומה נתוסף לך אחר לימוד התוס' שלא ידעת לפני הלימוד ומה טעית, איזו סברא לא ידעת ונתחדשה לך וכד', זה יסוד הלימוד בעיון, צריך לזה הרבה סבלנות, אבל הפירות בלי ספק יבואו בעקבות לימוד כזה, וגם הספוק והשמ-חה הבלתי מוגבלת ואז תתענג על ה' ותורתו הק'.

הגאון רבי שאול קוסובסקי צ"ל בעל ה"דבר שאול"

הספרים שהפכו לאבן יסוד

הגאון רבי שאול קוסובסקי שחור צ"ל, נפטר בגיל ל"ד בשנת תשכ"ז, בשש שנותיו האחרונות חלה במחלה קשה, ואז התגבר להיות שקוע כל כולו בתורה הקדושה בעיון עצום, זכה לחבר מסכתות: חלה, ידיים, תמורה, סוטה, ושבויות. ספריו אלו, בפרט על מסכת תמורה וסוטה הם הספרים הייסודיים על מסכתא זו, (עיון מהדורת עוז והדר ושוטנשטיין המציינים את הספר כאבן יסוד בביאוריהם).

מקום להכנס למצב יאוש התגברה שקידות

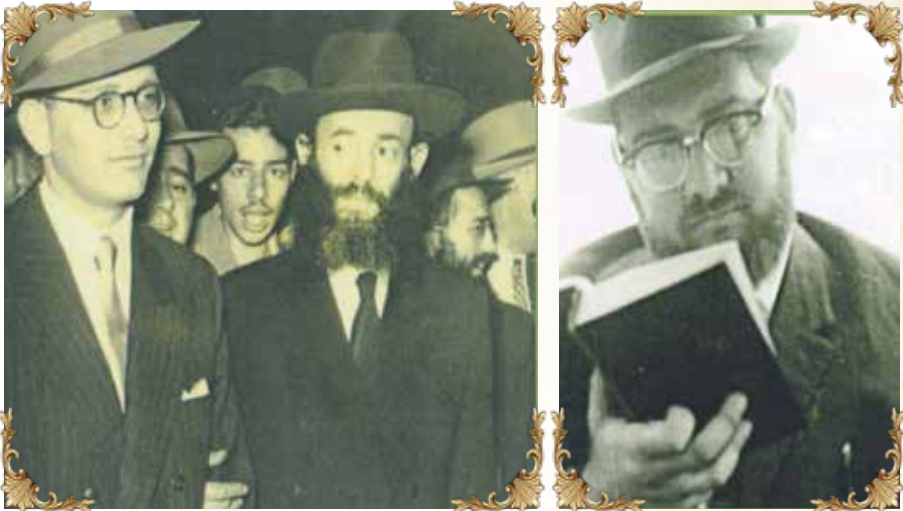
קד כותב ידידו הגר"ש דבילצקי צ"ל במאמר שכתב עליו:
בתורתו: יעידון יגידון שלשת ספריו העמוקים והמצויינים "דבר שאול" על מסכתות חלה, תמורה, וסוטה, ספרים אלו הם פרי יגיעה עצומה ותר דירה של ימים ולילות בתורתנו הק'. ואמנם המ' חוננים בחוש הראיה החדה יכלו להבחין עליו כי לא פסקה מחשבתו מיגיעת התורה בלכתו בדרך בבואו לביהכ"ס ואף בנסעו במכוניתו, מבלי לדבר על שעות היותו בבית או בית המדרש.
יגיעה זו בתורה הק' הלכה הלך וגבר בשנותיו האחרונות שבהם ידע על המחלה המקננת בקרבו, ובמקום אשר אצל אחרים גורמת ידיעה איומה כזאת למצב של יאוש, הרי אצלו גרמה היא, אדר"ב, להתגברות השקידה, באופן נפלא מאד, וממש נראה עליו כחס על כל רגע ורגע. לא נפריז אם נאמר שחיייו הפוריים ברוחניות עברו עליו בשנים אלו בצל המחשת הצו הקדוש של "שוב היום שמא ימות למחר" באופן תדירי ויום יומי, והכל מתוך שמחה וביטחון מלא בקה- צור כל העול-מים. ואמנם כל ספריו חוברו על ידו דוקא בשנים אלו, ממש לא יאומן כי יסופר.

אני מבין למה נפלו פניך

תולדות חייו הקצרים, מלאי עמל התורה, נכת' בו ע"י בנו שליט"א בספר "תפארת שאול". בשורות אלו נביא מעט מן המעט מדרך הלימוד מן הספר הנ"ל:

על ראשית לימודו בדרך מרן החזו"א מספר בנו בספר הנ"ל (עמ' טז): סיפר ידידו הגר"א אהרן רוטר שליט"א מח"ס "שערי אהרן": בהיותו לומד בישיבת פוניבז' נסע פעם לישיבת חברון, נגש אליו אאמו"ר זללה"ה ואמר לו שמעתי שאתה מקורב לחזון איש אבקשך שתסביר לי מה היא הדרך המיוחדת של החזו"א בלימוד, ולא הרפה ממנו עד שישבו ולמדו סוגיא אחת עפ"י דרכו של החזו"א צ"ל.
והשיח אחד מיידידיו מתקופה מאוחרת יותר בישיבת חברון שניגש אליו אאמו"ר זללה"ה ואמר לו: "אני מבין למה נפלו פניך מפני שאינך לומד למעשה ולמסקנת ההלכה".

כשלמדתי בישיבת חברון ור' שאול כבר היה אחר נישואיו אמר לי שכדאי מאד ללמוד לפי שיטת מרן החזון איש ואכן אח"כ ראיתי כמה צדק. [מפי הגר"י יעקב פרידמן שליט"א מראשי ישיבת תושיה תפרח].

דודו הגאון רבי אהרן כהן ראש ישיבת חברון מובילו לחופתו

סוגיות נזיקין למול סוגיות מועד

במכתביו הוא כותב דברים העשויים לשפוך אור על דרכי הלימוד, להלן כמה קטעים שונים:
בעז"ה נגמור חו"מ תוך השנים הקרובות ונדע' נו על בוריו על כל סדר נזיקין בתלמוד, ויהיה זה באמת חלקנו בתורה, רק ית' ה' ולא יהיו חלילה מפריעים בלמודנו ונוכל לעלות בו מעלה מעלה. מטבע הסוגיות בעניני נזיקין שהן דנות בעצמן על רוב הנקודות הדורשים דיון עצמי במסכתות כעין שבת וברכות, וכן אור הסברות אף שמוסיף הוא קדושה שלא במדה כה גדולה כבעניני מועד, הרי לעומת זה מפולש הוא ובהיר יותר.

אך אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידך מסיים אני בשבועות אלה מס' שבת על ענייניה...
...כבר היום התחלנו... ללמוד ענין מנחת'ל תו בעיון טוב בלי קיצורים ובלי מחשבות להספיק וכו'... וקבלנו על עצמינו כאחד ללמוד בעיון נכון כנ"ל.

אך אני חושב שאם אעבור לב"ב ייקל עלי לנתק עצמי מכל החבורי-ספרים, הצעות לעבודה באר' ציקלופד' מכון וכו' וכו', וללמוד לשמה.
עד כאן מעט מזער בענייני דרך הלימוד שמצינו בפרקי תולדות חיינו, אך החפץ בחיזוק יפנה ויעיין בספר "תפארת שאול" ויתוודע לדמותו המופלאה של ענק רוח שעזב את עולמנו בשיא פריחתו ושר גשוגו.

הגאון רבי משה יהושע לנדא צ"ל בעל ה"שועות משה"

רוב חכמתו ושאר רוחו ספג מרבו החזו"א

הגאון רבי משה יהושע לנדא צ"ל היה מראשי הנהלת עדתנו, ואף הוצע לו לשמש כחבר בי דינא רבה, אלא שסירב לקחת על עצמו העול. הוא נולד בשנת תרפ"ה לאביו רבי לוי יצחק שהיה מחשר בי חסידי צאנז בירושלים ונסתלק בה' אדר שנת תשמ"ב.

במאמר הערכה בגליון העדה בשנת תשד"מ נכתב אודותיו: פרי הארץ לגאון ולתפארת היה רבי משה יהושע צ"ל, וחניכים המובהק של מוסדות החינוך והישיבות של הישוב הישן, וכל ימיו הוא שמר אמונים לאורח החיים של ישוב זה ולפשטות ההליכות בהם הוא מצטיין, אכן המשפיע העיקרי

הגאון רבי משה יהושע לנדא צ"ל

מאור הגדול זכינו בהיגלות שולי אדרתו, ולטעום בקצה המטה מיערת דבשו, ומי זה ויגיד כי הגיע עד חקר הויתו, לדעת את אשר בתוך הקודש פני' מה, חתום סתום מעיני אנוש.

אולם עצור במלים לא נוכל, לעמוד בשער כנגד המסלפים אשר יבואו להעריכו באמת-מד' תם ובקורטוב תבונתם ביחס לערך דורם, בשגם כי תואר עם ישראל נשתנה תכלית שינוי, ומצב התורה והיהדות ירד פלאים עד כי המרחק בין דר' רנו לדורות עברו אינו שנות דור אלא שנות אלף דור, שהדורות הקודמים היו מלאים וגדושים בג' דולי וקדושי עולם, עד שגם המוני עם היו חדורים אמונה ובטחון כפשוטם, תורתם קבע ומלאכתם עורא, וכל מעשיהם כלכלו עפ"י חכמים, ובה' שוותינו פני הדור הזה לדורות ההם, אך בוושה תכסה פנינו, איך כה ירדנו, אבוי לדור הזה אשר לא חזה אריות ולא נוה רבצם.

מה דלה שפת אנוש לתנות ירדת הדור בין בתורה, לימודה ועיסוקה, קיומה ושמירתה, ובין בעבודה בבטחון, באמונה, ביראה ובטהרת הלב, הן כמעט נשכחו כיום מלב רבים סגולות התורה מה הנה לאשורן, ומי ידע מה זאת יגיעה ועיון, שקידה ועמל, העמקה ודביקות בתורת ה', הן הכל נסתלק נשתבש ונתעוות מבלי היכר.

והנה זכינו בדורנו השפל כי ממרום שולח לנו אור עולם מרן זללה"ה, אשר בעומק עיונו הנשגב החזיר עטרת התורה ליושנה, ובצדקותו וחסידו' תו, יראתו ובטחונו, ובתפארת מעשיו הנעלים וברום דרכיו בקודש אורו פני תבל, ויהי למופת לדורו ולתל תלפיות לכל מבקש ה' באמת.

ידוע ומפורסם דרך לימודו ביגיעה עצומה עד כלות כל כוחותיו ממש, והיה משנן דרך הליכתו בקול נעים ודביקות נפלאה בהיותו קשור ליוצרו יתברך לכוון ולהגיע לתכלית אמיתית ידיעת תוה"ק, עד שהיה נופל על המטה אין אונים, וגם אז לא פסק מלהגות בלעמודו.

וכידוע לכל לומד בספריו הקדושים, כי אין להגיע עד סוד דבריו אלא אחר יגיעה ועמל רב, והמבינים בעם אשר אין תלמודם מקופאי ואינם נמהרים להשיב, המה יעמיקו חקר בהבנת דב' ריו, ואשר לא יובן להם בתחילת עיונם, הנה אחר יגיעה רבה ישמחו כמוצא שלל רב בהגיעם אח"כ לסוד דבריו, ובאם בכל זאת לא יכוונו להם הדברים, ידעו נאמנה כי עדיין לא הגיעו לתכליתם מקוצר המשיג או מעומק המושג.

מה נפלא היה דרך לימודו כאשר בא להבין

ולעמוד על סוד שיח דברי רבותינו איך בעומק נפלא, בעיון חודר ותבונה עילאית היה עמל לה' שיג ולכוון לכל הדרכים והמו"מ בהלכה שהביאו לרבותינו לקבוע דעתם כפי שקבעו, ושללו דרכים ונתיבות אחרות בסוגיא, ואשר לרוב אין העוסק בה רואה אלא מסקנתם בדרך קושיא ותירוק, ומרן זללה"ה הראה מה עמקו דבריהם ונפלאו עד מאד, וככל החזיון הזה נהג גם הוא בבואו לסדר דבריו ולהעלותם על ספר שלא העלה רק סוף העיון ומסקנתו הסופית, אשר אינם אלא פרי עמל ויגיעה בל תתואר.

ופעם שמענו מפיו זללה"ה, שזה כמה ימים אשר הוא יגע ועמל להבין מה שכתב מזמן בספרו על טהרות, ועדיין לא הגיע עד עומקם כבשעת כתיבתם, ואשר חזותם מוכיח על יגיעה למעלה מכוחות אנוש.

והנה המתבונן בספריו העמוקים יווכח כמה גדול תקפו וחילו בכל התורה כולה, אשר כמעט בכל חלקיה זכינו לאורו, ומהם חלקים רבים אשר נעזבו ונשכחו ולא דרך בה אדם מעולם. [א"ה היינו שלא זכינו לספרים עם ביאור רחב בכל הפרטים ופסקי הלכות], והוא זללה"ה הע' מידם על תילם, ומה נורא מעשהו בסדר זרעים אשר אין לנו בו שו"ע מפורט, והוא זללה"ה הע' ריך לפנינו תורה ברורה ומחוורת כשמלה בכל עניני מצוות התלויות בארץ, אשר קיומם בפועל נוגע לכל יושבי אה"ק, וכן בסדר טהרות אשר רבו בו הנעלמות והסתומות, והוא זללה"ה ביאר ופירש וגילה הצפונות והאידי הנעלמות, וכל לומד ומעיין בהם ישתומם ויתפלא מה עמקו ורחבו דבריו לעומק ולהיקף, ועל ידו נתבררו ונ' תחוורו סוגיות שלמות אשר לפני כן היו כספר החתום, כן בשאר סוגיות הש"ס אשר מדי העיון בדבריו בהם יאירו לנו באור חדש, והסוגיות אשר לא זכינו כי יגיעו לנו דבריו בה - נגשש בהם כעוורים אין אור. ע"כ מן המאמר הנוגע לדרך הלימוד.

דברים אשר אין השכל נהנה מהם

דברים על דרכו שלו בלימוד. מצאנו במאמר הערכה על ספרו "ישועות משה" שנתפרסם בג' ליון "העדה":

"רובו של הספר מוקדש לענייני יו"ד, הלכות שחיטה והלכות טריפה, הלכות דם והל' בשר בחלב, הלכות הכשר כלים ודיני נדה ומקוואות, ועוד כיו"ב, בכל אלה העניינים אפשר להבחין בנקל כי רבי משה יהושע צ"ל בדרך תלמודו אינו תר ומחפש דוקא עניינים בהם נוח ל"הארץ בה' סברת סברא", אדרבא, דוקא בסוגיות ונושאים שלכאורה "אין השכל נהנה מהם" ואחרים עוב' רים עליהם ברפרוף, מוצא רבי משה יהושע בקעה רחבה להתגדר בה, "עמל התורה" מטבע הלשון המקובל על מרן החזו"א צ"ל בכתביו, הוא אשר הפך תמצית חייו ושעשועיו של תלמידו הגדול ועל גבי כנפיו הרקיע הוא שחקים, לימוד התורה במס"י" והיגיעה בה הם אשר הוו את השלבים בסולם עליו המריאה רוחו הגדולה ודאתה אל-על, והדבר בא אף לידי ביטוי ציורי במכתבי ההת' עוררות שלו שנתפרסמו אחר פטירתו בבטאון "לחושבי שמו", פרי יגיעה כבירה זו מכונס בחלקו בספר דנן, כל ענין וסוגיא שהוא "נטפל" אליהם אינו מוציאם הגדול מתחת ידו עד שהם מתוקנים ומר' גמרים, בדרך רבו הוא מתחיל את עיונו מסוגיות הגמ' דרך ספרי הראשונים והמפרשים הקדמונים

עד לפסיקת ההלכה בשו"ע ונושאי כליו, בכל אלה הוא נושא ונותן בבהירות שכלו הזך, מתוך ומסיק הוא ובסתרנו הישרה הריהו חוקר וסוקר כל ענין עד תומו, והדברים מאירים ושמוחים אשרי עין ראתה!

הפרקים המאוחרים יותר מוקדשים להלכות התלויות בארץ, הלכות חלה והלכות תרומות ומעשרות וכו', וגם כאן רב גובריה לא פחות, כמ' עשהו בפרקים הקודמים מעשהו כאן, עוסק הוא בביאור דברי הירושלמי ובירושי הר"ש ויתר הרא" שנים, ובכל פינה שאתה פונה בספר אתה מוצא את אותו סגנון לימוד ואת אותה ישרות השכל הנדירה ומהירות התפיסה בהם נתייחד רבי משה יהושע זצ"ל.

הגאון רבי משה דויטש זצ"ל מראשי כולל חזון איש בעל "זיו הים"

ראוי לישב בסנהדרין

הגאון רבי משה יצחק דויטש זצ"ל נולד בפולין בעיירה נור ולמד בישיבת נובהרדוק במזריטש. לימים בשנת תרצ"ד עלה לא"י ונתוודע למרן החזו"א עד שהפך לתלמידו. מרן החזו"א החשיבו מאוד וקבע כי אם נרכיב סנהדרין בדורנו יהיה הוא ראוי לשבת בסנהדרין. היה ר"מ בישיבת תפארת ציון ואח"כ כיהן כראש כולל חזון איש ונדע בשי קיעותו העצומה בתורה בין כחלי הכולל עד יומו האחרון. נסתלק בכ"א סיון תשנ"ו.

יש שם מי שיודע ש"ס

הרבה התבטאויות נשמעו בפי מרן החזו"א על גדלותו. על אחד מהם מסופר בספר "מעשה איש" (ח"ז עמ' ס"ח):

סיפר הגאון ר' רפאל יצחק וסרמן זצ"ל, שלאחר נישואיו ביקשו מרן החזו"א שיבוא ללמוד בכולל ב"זכרון מאיר" (שנפתח אז, וכיהים נקרא ע"ש כולל חזו"א), אמר לו הגר"י כי מעוניין הוא לה' משיך בלומז"א בפ"י, שהיה שם קבוצת ידידיו והרבה גדולי תורה, אמר לו החזו"א, שיבוא לכולל בב"ב, יש שם את ר' משה דויטש שבכל מקום תוכל לדבר עמו בלימוד.

הלואי ואהיה במחיצתו בגן עדן

על גדלותו מסופר בספר שיעורי משמר הלוי של הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל: הגאון הסטייפלר זיע"א אמר פעם לתלמידו הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל: עצה טובה קמ"ל, לא חיים, וזאת משום שמי יודע מה יהא עמהם בע' תיד... מי יודע איזה קלקולים שהם יעשו... ואמר לו הסטייפלר: גם אני עושה כך, גם אני לא מד' פיס עם שמות...

שאלו הגרמ"מ שולזינגר: האם הדברים אמורים לגבי בעלי בתים שליט"א לומדי השיעור? והשיב הסטייפלר זיע"א: לא, עליהם אין מה לחשוב! הם בעזר השי"ת ישארו נקיים וערלעכער'ס עד ביאת משיח צדקנו בב"א! החשש הוא על האנשים היותר גדולים... על האנשים היותר חשובים ונכבדים... הם יכולים חס ושלום לעשות קלקולים... הם יכולים יום אחד להיות "משכילים"... רחמנא ליצלן.

המשיך הגרמ"מ שולזינגר ושאל: הלא בספר "קהילות יעקב", מובא באיזה מקום הערה משמיה דהגאון הצדיק רבי משה דויטש בעל "זיו הים". השיב הסטייפלר: שאני רבי משה, הלואי ואהיה במחיצתו בגן עדן.

לא עוזב נקודה שאינו עומד עליה

על דרך לימודו מתואר במאמר שנכתב לזכרו: **שעות על גבי שעות היה יושב וקורא את דברי הגמרא בקול רם ונעים, בשירה ובזמרה, במתיקות ובעריבות, באופן שקשה למצוא משלו עלי חלד, עד שבירר סולת מתוך סולת והעלה מרגליות טובות בידו, עד שהיה ברור לו כי דבר אמת בידו.**

העיד עליו הגאון בעל הקהילות יעקב זי"ע בהסכמתו לספר זיו הים עמ"ס שביעית, 'וכפי ידיעתנו אינו זו ועולה משום דבר עד שיקלוט את הסולת'. משיצא לאור ספרו המעיר עמ"ס ברכות שהוא חיבור שלם על חמשת הד' פים הראשונים של מסכת ברכות אמר לו גאב"ד פוניבז' – 'אינך מאריך, אך אתה לא עוזב נקודה אחת שאתה לא עומד עליה'... ואכן היקף ורו' חב הבירור על כל פרט ופרט מנידוני הסוגיא, ובספריו מפליא ומעורר השתוממות, ומשמצא לאחר זמן פרט שלא דן בהם בספריו, חש כעין תביעה כלפי עצמו, איך יתכן כי דבר זה נעלם ממנו בדרך לימודו.

הגאון רבי משה דויטש זצ"ל עם הגאון רבי יהודה שפירא זצ"ל

הגאון רבי חיים ברים זצ"ל

דער צוויטער רבי אהרן קוטלר

הגר"ח ברים זצ"ל נולד בשנת תרפ"ב לאביו רבי מרדכי דוד מחשובי חסידי באיאן בירושלים. הר' ביץ תורה בישיבת סלבודקה, והיה ראש ישיבות: אוהל יעקב ב"ב (שהוקמה כדי להנחיל את דרך לימודו של מרן החזו"א), סקווירא בארה"ב, משכן יוסף בירושלים. נסתלק ב"ח אדר תשס"ב. בילדותו למד בת"ת עץ חיים והצטיין בכשרונו הכביר ובהתמדתו הגדולה. בהיותו כבר שיתסר ושיבסר החל ללמוד בישיבת עץ חיים אצל הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל. בימי צעירותו ברוב כשרונותיו היה דרכו לבנות מערכות כבירות ואדי' רות, שהורכבו מחמשה עשר עד עשרים קושיות כברול ומתרגם בתירוץ אחד. כשנכנס לראשונה אצל רבו הגר"ז מלצר והשמיע לו את מערכתיו הכבירות קפץ הגר"ז ממקומו ואמר לרבנית: הנה את מתענגעת לתורתו של חתננו רבי אהרן קוטלר, הנה לך רבי אהרן שני! "דא האסטו נאך א רבי אהרן", והוסיף ואמר: גידענקע'ט ווען אהרן איז געקומען? גיפערט זעקס קאשעס, גיזאגט א יסוד אין גיזאגט ווייטער, אזוי ממש איז דער חיים". [האם זכור לך שרבי אהרן הגיע, הקשה שש קושיות והניח יסוד לשיטתו והמשיך בדרכו לבנות מערכתו כך בדיוק הוא חיים זה].

תהליך התקרבותו להחזו"א

זו הייתה דרך לימודו, בטרם גילה את האור הג' דול שזרח בבני ברק. לאחר נישואיו הצטרף לחבורת העילויים גדולי ירושלים שלמדו בישיבת מיר. שם התחבר להגאון הצעיר רבי אברהם יעקב וויינר זצ"ל שהיה מכבר מקורב למרן החזון איש זיע"א.

על התקרבותו של הגר"ח ברים לחזו"א מסר פר בספר "שנות חיים: תלמידי החזו"א מוסרים ש"החבורה הירושלמית" מתלמידי החזו"א הגיעו לפי הסדר כדלקמן: תחילה בא הגר"י ווינר והוא משך את רבנו (הגר"ח ברים) ואח"כ נצטרף עמהם הג"ר משה יהושע לנדוי והג"ר יודל שפירא זצ"ל וסיפר הגר"ח קנייבסקי שרבונו בא עם "החבורה" מירושלים אל החזו"א בשעות הלילה ודברו עם החזו"א בלימוד בלילה, וזכור לו שהיו לנים בבית

המדרש של החזו"א על הספסלים.

על אופן קירובו מסופר שם: חבר נאמן היה לו לרבינו ה"ה הג"ר אברהם יעקב ווינר זצ"ל, מגדולי תלמידי החזו"א ואיש סודו המקורב אליו ביותר. הוא שגילה לפני רבנו שערי אורה, ופתח עבורו את הארמון שבמעון החזו"א. וסיפר רבנו, שבאותה השיחות של הגר"י ווינר עם החזו"א, כשהחזו"א אינו מסתיר ממנו מאומה, הוסיף החזו"א ואמר לו שהדבר פשוט שאל לו לגלות לזולתו שום דבר ממה שהוא אומר לו. ענהו הגר"י, שאמנם אם כך הוא רצונו, הוא מוכן לקיימו, אולם היות ועד היום הוא מגלה תוכן שיחותיו לחברו הנאמן, מאוד היה רוצה שתנאי זה לא יחול על חבר זה. שאלו החזו"א: מי הוא חבר זה? ענה לו הגר"י שכוונתו על רבנו, והחזו"א הסכים לו. מתוכן ונר' סח הסכמתו של החזו"א הבין הגר"י כאילו אמר, אם אכן יש לך חבר טוב כמוהו היתכן כי אין אני מכיר, ומכאן נסללה הדרך לפגישתו הראשונה עם החזו"א.

אור השמש דומה לחושך כלתי פניו המאירים

את תיאור הפגישה הראשונה בשנת תש"ט היה מתאר הגר"ח ברים פעמים רבות: הוא הגיע לבית החזו"א כשנטו צללי ערב, החזו"א שכב במיטה מרוב חולשתו, ולמרות החושך האירו פניו של החזון איש עד שאת אור השמש דימה לחושך כלפי אור פניו המאירים. ובפעם הראשונה ששמע הגר"ח ברים את החזון איש קורא קריאת שמע והגיע לתיבות: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'" יצא הגר"ח ברים החוצה וזעק: איך אפשר לעמוד במ' חיצותו הרי מלאכים ושרפים עומדים כאן. מאז נקשרה נפש הגר"ח ברים בנפש מורו ורבו מרן החזו"א ולאורו צעד כל ימי חייו.

עזב את דרך לימודו הקודמת והחל ללמוד בדרך החזו"א

אם עד אז היה עוסק בתורה ע"ד הפלפול הע' צום שהיה מקשה הרבה קושיות ומתרגם בתי' רוע אחד וכדו', לאחר שהכיר את החזו"א שינה דרך לימודו לגמרי לדרכו של החזון איש. הגר"ח ברים חזר וירושלימה ולא שמר את האור העצום שנתגלה לו לעצמו, אלא החל סוחף אחריו את חבריו הטובים ממופלי התלמידי חכ' מים שביירושלים הגאון רבי משה יהושע לנדאו זצ"ל והגאון רבי יהודה שפירא זצ"ל.

את שכלו שיעבד מעתה לגמרי לשכל רבו, ולמד אך ורק לפי דרכו. מפי השמועה שמענו איך שתאיר את המקום שבדרך נסיעתו מבני ברק לירושלים: כאן במקום זה במהלך הנסיעה חזר מבית החזו"א השלכתי כליל את הדרך הקודמת והתחלתי ללמוד בדרכו של החזו"א.

הם גדולי ירושלים

אהבתו של מרן החזו"א לחבורה הירושלמית הייתה מופלגת. הגר"ח קנייבסקי זצ"ל שהיה אחיינו של החזו"א סיפר שמרן החזו"א כינה את בני החבורה: "הם גדולי ירושלים". וכל זאת באותם הימים שירושלים הייתה עיר מלאה חכ' מים וסופרים ובני החבורה לא היו אלא אברכים צעירים בסביבות שנות השלושים לחייהם.

פעם אחת כשיצאו בני החבורה מחדרו של מרן החזו"א נכנס אחריהם הנגיד ר' יעקב שכטר זצ"ל (חמיו של להבחל"ח כ"ק מרן הגאב"ד שליט"א). אמר לו החזון איש: ראית את אלו שיצאו מכאן "אלו הם בני". אמר לו ר' יעקב שכטר שגם הוא רוצה להיות ילד של הרבי. והחזו"א שתק. סיפר ר"י שכטר שעד אז היה החזו"א מדבר עימו בלשון נוכח "זה טוב לכם" וכדו' ומאז ואילך היה מדבר עימו "זה טוב לנו".

באהבתו אותם כי רבה ביקש מרן החזון איש מבני החבורה שיעברו לדור בבני ברק כדי שיהיו קרובים אליו. ובאחד מטיוליו עמהם כשעברו ברחוב שהיו בו דירות בשלבי בניה אמר להם מרן החזון איש: "בונים פה דירות בשבילכם". והפטיר הגר"ח ברים, חברי הגאון רבי יודל שפירא עבר לשם, ואני לא יכולתי להפרד מירר' שלי.

[ואכן, הגאון רבי יהודה שפירא זצ"ל עבר לגור בבני ברק כפי בקשת החזו"א. ולמד כל ימיו בכולל חזון איש מבלי שום רצון להזדקק למשרה תור' נית. על אף שהוצעו לו משרות רמות ואפילו רא' שות ישיבת "עץ חיים" הוצעה לו לאחר פטירתו של הגאון רבי אהרן קוטלר זיע"א. הגר"י שפירא היה ראש כולל חזון איש יחד עם הגאון רבי נר' סים קרליץ זצ"ל והגאון רבי משה דויטש זצ"ל ובה הרביץ תורה כל ימיו].

התקשרות שחרגה הרבה ממדרגת עשה לך רב

לאחר שהתקרב הגר"ח ברים למרן החזון איש חזר וירושלימה ופירסם תורת רבו הגדול ואורו בכל האפשרויות שעמדו לרשותו. ההתקשרות בין הגר"ח ברים לבין החזו"א הייתה עצומה וחי' רגה בהרבה ממדרגת עשה לך רב... הגר"ח ברים היה מרעיד הקירות בישיבת באיאן עם תיאורים מלימודו העל אנושי של החזו"א, עד כדי כך שכשהחזו"א כותב "ואין הספר תח"י" הכוונה שאינו מסוגל להוציא מהארון כי הוא יגע בתורה בכל כוחותיו ובקצת כח שנשאר לו היה מעלה הדברים על הכתב.

שעבד מוחו לשכל רבו לחשוב כמוהו

בספר שנות חיים מסופר: **יחסו לספרי החזו"א לא ניתנים לתיאור, סבר שכל סוגיא וע' נין שהחזו"א דן בהם, הקיף אותה מכל צדדיה ככרכא דכולה בה, לא שייר נקודה שלא הרגיש בה, וכפי כמה שמתעמקים בדבריו עוד ועוד, מוצאים בה מרגליות ופנינים שלא יסלאו בפז ובכל הון. עד שמתפעלים מעומק רמזיות דבריו הק' עד כמה קלע אל השערה.**

וכך כתב פעם לתלמיד, אחר הכנת השיעור

בבחרותו עם אביו, ואחיו הגאון רבי יהושע ברים זצ"ל ראש ישיבת באיאן

עמו... חשבתי שיש לי תפיסה על החזו"א עפ"י תשובת הרע"א, אבל עכשיו ראיתי שהחזו"א ידע מזה, ומדבר בזה בקיצור נמוך...

סבר שבדורנו זה שזכינו לאור תורת החזו"א, אפשר לכל תלמיד חכם וכן ישיבה החפץ בדרך האמת, למצוא לו דברי החזו"א עזר וסייעתא לכל מבוקשו בסוגיא. אם כי רבנו עצמו סיגלו מוחו החרץ והמהיר לקלוט דברי החזו"א בנקל כל כך, עד שהיה גומע דפים שלמים בזה אחר זה, ושעבד מוחו לשכל רבו לחשוב כמוהו, אולם לתלמידיו ושומעי לקחו היה מורה שלא ימה' רו כל כך בהעברה בעלמא, אלא יעיינו בקושט שכלם במתינות ואז יזכו ליהנות לאורו.

הנחיל תורת החזו"א בהרבה מחצרות הצדיקים

רבנו פרסם את תורת רבו החזו"א בקרב בני הישיבות בירושלים, במגמה מפורשת להגדיל תורה ולהאדירה. הוא הגבר הוקם על, אשר בד' כותו נתקבלו דברי החזו"א, תורתו ושיטתו בה' רבה מחצרות הצדיקים ההולכים בדרך החסידות הצרופה. בחכמה ובתבונה הנחיל את תורת רבו ביני עמוצא דגריסי מתלמיד חכם למשנהו, תוך העמדת קושיא עצומה בסוגיא מסובכת ומתור' צה באופן נפלא בדרך תורת רבו החזו"א, כשהוא מהוה דוגמא חיה לעובדה שדרך החסידות ודרכו ושיטת לימודו של החזו"א הולכים יחדיו כרוכים אהדי בלא שום סתירה ביניהם.

מדרך הפלפול לדרך החזו"א

ומספר הגה"ח ר' נחום רוטשטיין שליט"א ראש ישיבת נור התורה: "בימי בחרותי כאשר למדתי בישיבת שפת אמת בחברותא עם הגאון החסיד ר' דודשע שובקס, הגיע רבנו תכופות לדבר עימו בסוגיות לימודי. תחלה עשה עצמו כאילו עבר במקרה ואמר ששמע מר' דודשע איזה קושיא או מהלך בסוגיא בשמי ונהנה מהם ורצה לשמעם שוב ונר' בדברי. אני נמשכתי יותר לדרך הפלפול, אמנם הוא רצה להעמידנו בדרך הפשט והעיון נוסח החזו"א, ובתוך דבריו היה מספר כמה דברים מהחזו"א בהטעימו ששמע מחבריו שהם נאמנים וכו', כך נמשך תקופה ארוכה, אולם רק שנים רבות אח"כ נודע לי דרך אגב, שרבינו עצמו גדול תלמידי החזו"א. ואילו בשיחותיו עימי עשה עצמו כאילו רק אומר דברים בשם אמרם. הרחיק את כל מעמדו שלו מכל וכל, כי האמת היה נר להגליו ואת זה בלבד רצה להנחיל".

דרך הלימוד אתי היה 'פשט'

עוד מסופר בספר הנ"ל תיאורים מתלמידי ישיבת סלבודקה. תיאור מפי תלמידו הגאון רבי מרדכי יוסף פל' דמן:

בבחרותי כשבאתי ללמוד בסלבודקה, זכיתי לקריבה רבה ממנו. הוא למד עמי הרבה בחבר' תא, גם בישיבה וגם בבין הזמנים – בירושלים, היה אומר לי: מרדכי יוסף, היום באךד בוא ללמוד. הוא למד איתי את הפרקים "כלל גדול", המצניע" ו"כירה", כן למד אתי את הסוגיות של בליעה ונ"ט-בר-נ"ט, כשהוא מקיף את כל הסר גיות השייכות לעניינים אלו – בחולין ובעבודה זרה...

דרך הלימוד שלו אתי היה 'פשט', כ"כ אהבתי

15 | פר' וירא תשפ"ה | עטרת

דרך לימודו בשיטת רבו החזו"א

על דרך לימודו כותב אחד מתלמידיו:

אספר סדר לימודו עם תלמיד, כפי הזכור לי מלפני כיוכל שנים. תחילה למד בעיון את הגמ', הגמ' בלבד, כל הסוגיות שבענין, תחלה כל סוגיא בפני עצמה, ליישב מיני' ובי', ואח"כ כל אותן סוגיות יחד, להקשות מזה לזה, לחפש, בדעת עצמו, כל דרכי התירוץ, ולחפש ולפרט כל הנפ"מ לדינא העולים מבין הדרכים השונות, ולבחון התירוצים שהועלו, מה מהם נראה מתקבל ומה נראה קשה ודחוי, ומה הן הקושיות המביאות לדחייתו. וכל זה בהתאמצות גדולה, וחזרה על אותם דברים פעמים רבות, ובימים הבאים שוב חזרות על זה, ואפילו דברים פשוטים ביטא אותם בפה, כגון מהתירוצי עולה להלכה כך וכ', וחזר על זה. ובלומדו הגמרא כך, ה' נראה כמי שלומד זאת לראשונה שאין לפניו אז אלא מה שהוא מוצא קצת בגמ', ואע"פ שמסתבר שכבר למד הדברים היטב בעבר.

ורק אח"כ התחיל בלימוד רש"י, בעיון ובדק' דוק, ולבדוק עד כמה הוא מתאים למה שלמדנו. ואח"כ תוס' ושאר ראשונים, ולאור הלימוד הקודם, כשלמדנו הגמ' בלבד, נעשה דברי רבותינו ברורים, מה כוונתם כל דבר, למה הוצרכו לו ומה באו ליישב ולהסביר.

למה הראשונים לא למדו כמו שהיה נראה לי

ואם בכל זאת נמצא בראשונים דבר שלא תאם את דרכו כשלמד הגמרא טרח ליישב ולה" בין ולהכריח למה לא נראה להם את אשר לנו היה נראה דבר ישר, וכן אם הם נקטו באחת הדרכים אשר בלמדו הגמ' בפ"ע הועלו ונדחו, וזאת קרה לא אחת, טרח ליישב למה לא חששו הם לאותה דחיה, ומה העולה לדינא מתוך ישוב זה. ומשם לגדולי מפרשי הש"ס מהרש"א מהר"ם ומהר"ם שיף. לא ויתר על דבר מדבריהם. ומשם לפוסקים עד השו"ע ונו"כ. כשהגיע ללימוד הפורסיקים היו כבר כל צדדי הענין ברורים וערוכים. לימוד הפוסקים ה' מהיר. חיפש בדבריהם רק את הדברים החדשים וכמעט הכל לא ה' חדש רק כלול במו"מ הקודם, וכן עד כל הנו"כ הגדפ"ס בושלי השו"ע הגדול.

הלימוד אז היה בפרק אלו טריפות, ובדאי כך למד בכל מקום. כמה ברורים היו הדברים שנלמדו כך. וכמדומה שזו הדרך בה הודרך מרן החזו"א זללה"ה, (עיין קוב"א ב). שמה תאמרו שסדר לימודו היה בהתאמצות גדולה, קבועה ותמידית, וכך הספיק הרבה.

שלל את השטחיות

הגר"ג זצ"ל שלל את דרכם של אותם צעירים המרחיבים לימודם ומספיקים ב"זמן" רק מספר דפים. פעם סיפר לפניו מישוה שבמשך כל זמן החורף הספיק ללמוד ענייני בישול שבשבת וביו"ד וזה לקח לו כל זמן החורף. (כמדומה שבנוהג הנפוץ כיום אין זה נחשב כ"כ מופלג) והגר"ג נזף בו.

ושלל את השטחיות, אפילו את השטחיות אר"עית לרגע. מישוה סיפר לפניו שבגשתו לסוגיא חדשה, דרכו לקרוא תחלה הכל ברפרוף, שידע מיהא במה מדובר ומבלי להבין אז היטב, ואח"כ הוא חוזר ללמוד להבין, ולא הסכים הגר"ג לדרך

באפיית מצות

כזו. מיד צריך להתאמץ ולהבין.

וזו היתה דרכו בכל ענין, בכל חכמה, בהלכה ובאגדה, במקרא, במוסר, בהשקפה, ובאורחות חיים, במלוא המאמץ, במלוא יגיעת המוח.

כשפגע בלימודו בענין מוקשה לא וויתר

וכשפגע בלימודו בענין מוקשה לא וויתר. התיגע עד שמצא ישוב, פתרון המתיישב על הלב. אין הכוונה בזה לומר שאילו הגיע בעיונו למבוי סתום היה נשאר לעמוד בו. כאמור הוא זצ"ל מחה במתעכבים בלימודם, אלא שכוחו היה לעמול ולחרוש בנושא עד שתתגלה האמת מניחת הדעת ומשמחת הלב.

ומה צריכים שכמותינו לעשות במצב כזה, כאשר הענין עדיין אינו ברור ומיושב אבל כבר לא רואים מוצא ודרך איך להמשיך בו בעת? מהגר"ג זצ"ל לא שמעתי בזה אבל ממרן החזו"א שמעתי, הצינו לפניו ישוב לשיטה אחת שבקצת מהאחרונים ושאלוהו האם נכון ההסבר, וענה מרן "איני יודע". כשראה השואל מאוכזב מתשו"ר בה זו אמר להם מרן בזה"ל: "צו וויסען אז די זאך ווייס איך ניט איז אויך אחלק אין ידיעת התורה" (לדעת כי דבר זה אינו יודע אף זה חלק בידיעת התורה). למדנו דבר גדול בסדר הלימוד. כל זמן שיש מה לעבוד, כל זמן שרואים שמתקדמים בזה מחוייבים להתאמץ בכל כוחות השכל, אבל כשכבר המבוי סתום אז יש לסכם ולהבהיר ול- שנו לעצמו את מה שהושג, את הידוע בסוגיא, ואת מה שאינו ידוע ולמה אינו ידוע, וללכת הלאה, להמשיך בלימוד.

האם גם אתם 'מרגישים' כך

מהירות לימודו של הגר"ג אז, כבר לפני יובל, הייתה להפליא. ראינו פעם שבמשך שעות, אולי יומיים ואולי פחות, חזר על כל פירוש הר"ש למס' תרומות, ובדאי לא היה זה לימוד שטחי, דבר שהיה בעיניו פסול מכל, ודאי חזר בדעתו על כל מה שהתבונן בו בשעה שלמד המסכת בעיון.

כבר אז אמרו עליו שכחו הגדול הוא בכך שהוא מרבה בחזרה על לימודו. ומכל הברירות והבהירות שבלימודו, עם החזרה המרובה, נשארו הדברים בזכרונו, לקיים ושננתם שיהיו דברי תורה משוננים בפיו. כאמור, לא הרפה מדבר בלימודו עד שנתיישב על דעתו, עד שהרגיש שזה נכון, שזו האמת. דברי תירוצי והסבר שאין לבו של אומנם שלם בהם, רק חושב שכך ובס' גנון זה נהוג לומר בדבר זה, לא היו לרוחו, וגם מתלמידיו תבע זאת.

ומתוך כך היתה הנהגתו שלא לכפות על התלמידים. כבששיעוריו הציג דבר חידוש שאל האם אתם "מרגישים" את זה? מרגישים שזה כך? ללא הסכים שיקבלו דבריו כמצווים להאמין בהם. ואם אמרו התלמידים שאינם מרגישים, ניסה לעבוד להסבירים כדי שירגישו, וגם לשמוע מפיהם מה מרגישים הם בענין.

(קובץ מילי דהספידא דדברי הערכה שי"ל ע"י הגאון רבי דב וינטרוב זצ"ל עמ' לג)

לפעמים התחיל את הסוגיא ארבע או חמש פעמים

עוד בדרכי הלימוד מתוך הספד תלמידו הגאון רבי יוסף הכהן רוט זצ"ל בקובץ הנ"ל (עמ' לוט): אצל רבי גדליה זצ"ל ראינו את היגיעה העצומה. היו לו הרבה סדרים ביום. לפני התפילה, בבוקר, אחרי הצהריים, בערב עוד סדר, כך כל השבוע בלי הפסק. לא היו אצלו שיחות צדדיות, אלא רק לעיתים רחוקות, בעניינים חשובים. הוא למד כסדר מתחילת המסכת עד סופה. כשהתחלתי ללמוד איתו, הוא אחז בפרקים האחרונים של מסכת כלים. דרך העיון אצלו היתה: שהוא למד את המשנה, את כל הצדדים שיש במשנה, ואת הסברות של ההו"א והמסק"נא. והיה אם באמצע הלימוד הוא ראה שהוא לא מבין איזה פרט, הוא טען שהחסרון הוא במקור, וצריך ללמוד הכל מההתחלה. והיה לפעמים שהוא התחיל את כל הסוגיא מההתחלה ארבע או חמש פעמים. הוא טען שאי אפשר ללמוד באופן של טלאים טלאים, ואם זה לא הולך, אם לא מבינים משהו, צריכים לחזור לשורש, ועוד הפעם לדון באותם צדדים שכבר דנו בהם כאילו שזו הפעם הראשונה, מיד לאחר שנתלבנו הדברים הוא כתב באופן מסודר. בשעה שהוא כתב, היה לי קצת הפסק, כיון שהיה לי קשה המתח הזה, ובאותו הזמן עברתי עוד פעם על הדברים. בערך בשנה אחת (אולי קצת יותר) הוא כתב על מסכת כלים, איזה יגיעה זו היתה, אין אפשרות לתאר. כשנסענו פעם בערב שבת ורצינו לדבר אתו בדרך, הוא אמר שמרוב מאמץ ויגיעה, קשה לו כבר לדבר והוא צריך קצת לנוח.

ועל הכל, תעיד העובדה, שאחר פטירת הרב בנית ע"ה, הוא קבע את לימודו בבית, והסוגיא הראשונה שלמדנו היתה סוגיא במסכת ידים.

למדנו את הסוגיא בעיון כראוי, אך לאחר שגמ' רנו ללמוד, למרות שהדברים היו מסודרים אצלו כדבעי, הוא אמר לי שהוא צריך ללמוד את הסוגיא עוד פעם כיון שזה לא היה מספיק בצלילות הדעת. אם חוששים שזה לא מספיק בהיר, לא יכולים לצאת ידי חובת העיון. אין כזה אופן של להסתפק בדבר שהוא לא מאה אחוז שלם, זה לא לימוד, זה לא לדעת סודה.

הגאון רבי יהודה שפירא זצ"ל ראש כולל "חזון איש"

סדרי לימוד ברצף של ח' וי' שעות

הגאון רבי יהודה שפירא זצ"ל נמנה על החבריה הירושלמית של תלמידי מרן החזון איש זיע"א נולד בירושלים לאביו רבי שמעון זיידל שפירא זצ"ל. בנערותו התקרב לחבורת חסידי "קרלין" ובעקבותיה התקרב בני משפחתו.

על ימי נעוריו כותבים בניו וחתניו בהקדמות ספרו "גבורת יהודה" ח"א: משחר לידותו שקד על תלמודו ימים ולילות, מנעוריו היה קובע סדרי לימודיו ברצף של ח' וי' שעות, ובהיותו כבן י"ד חזר כחדש בשלהי החורף בכל יום על כל מסכת קידושין עם תוס' ופסקי הרא"ש, הגה בתורה בי" שיבת עץ חיים אצל רבו הגר"א זצ"ל מלצר זללה"ה והיה אהוב עליו וסייע רבות בהצנע בכתובת ספרי אבן האזל.

לימודו מתוך דחקות

כך כותבים בניו בהקדמתם הנ"ל: כשייסד הגר"א פינקל זללה"ה חבורת אברכים בישיבת מיר בחר באמור"ר הכ"מ וקרבו ביותר. בשנים ההם היתה דחקותם כה רבה עד שפ"א בער"ה (שחל ביום חמישי) לא היה להם מאומה לצר כי החג והזמין להם הקב"ה יונה שנעמדה בחלון ביתם, וזה היה כל מאכלם בימי החג, ובאותה עת נמנע מללמוד במקום שאינו כפי השקפת דרכו הטוהרה, אף שהובטח לו ממון רב, ונתקיים בו מאמרו ז"ל "תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי".

התקרבותו למרן החזו"א

כך כותבים בניו בהקדמה הנ"ל: כשעלתה שאלת קו התאריך נתדע לספריו של מרן החזו"א זללה"ה ומני אז דבקה נפשו בו ובתורתו, והיה מרבה לשהות אצלו ולישא וליתן עמו בלימוד, וכמים הפנים לפנים היה מרן זללה"ה מקרבו באהבה, ואמר עליו שהוא כבנו, והתבטא עליו ועל חבריו שהם מגדולי ירושלים, והעידו שהיה מרן ז"ל מתפעל מכתבי אמור"ר הכ"מ, וראוהו מעיין ומתייעץ בהם והיה מעלה על נס את עומק עיונו בגמרא.

חביבותו אצל רבו הגדול

הגאון רבי מאיר גריינמן שליט"א סיפר שבאחת הפעמים כשהגיע אל בית מרן החזון איש ראהו מחזיק צרור דפים וקורא בהם בקול ובהתלהבות. הוא היה בטוח שהם דפים של דברי הראשונים על מסכת פלונית וכדומה, מה מאוד נדהם לגלות שמרן החזו"א אוזח בידיו "קונטרס" ששלח לו רבי יהודה שפירא על סוגיות חמורות במסכת שבת. בפעם אחרת התבטא עליו החזון

איש "זה הבן שלי לעולם הבא"...

על העתקת דירתו לבני ברק

כמה שנים לאחר יסוד כולל חזון איש נקרא לחזק ולעמוד בראש החבורה, ותקופה ארוכה היה נוסע לשהות בבני ברק במשך כל השבוע לבדו, עד שהעתיק את משפחתו לב"ב. וקבע שם מקום לימודו תמידים כסדרם בהתמדה מורפלות, והעמיד תלמידי חכמים הרבה בקרן אורה. כל חייו ברח מכל שמץ כבוד ופרסום כמטחוי קשת, ולא הסכים ליטול שום משרה על שכמו אלא הצטנע באהלי תורה, וקיים בנפשו מתני' דאבות "אין כבוד אלא תורה שנא' כבוד חכמים ינחלו".... אשרי עין ראתה התנצחותו בלמודו, גור אריה יהודה כלביא יתנשא ואורייתא דקא מרת' חא ביה בקול חוצב להבות אש כנותניתן מסיני... ובשעה שפתח אאמור"ר ז"ל דבריו בתורה נעשו כולן כחרשין ואלמים מול ראיותיו ויסודותיו, ובעוצם תבונתו ידע להבחין משקל כל דין ודין מהו דאורייתא ומהו דרבנן, גזרה או הרחקה או מנהג, וכיו"ב....

על דרך לימודו בשיטת רבו

בהקדמת ספר גבורת יהודה על יו"ד: דרך לימודו היה ברוב עמל, בהתמדה ושקידה עצומה ובאהבת תורה נוראה אשר יקדה בלבו, כאשר תאר חכם אחד שליט"א בהספרו את סדר לימודו בלמדו עימו:

"צורת לימודו לא היה כדרכו בקבלת פני אדם – בסדר פנים יפות בהארת פנים באהבה ובשמחה באופן שאינו צוי – אלא בשעת לימודו היה מתהפך לאיש אחר לגמרי, כולו רצינות וריכוז וכעומד לפני ד' המלמד תורה לעמו ישראל, בהרגשה שאנו יושבים ומקבלים תורה מפיו ית', והיה מרגלא בפומיה שללמוד תורה מהשי"ת בעצמו ממש, הוא לא דבר קל, הרשב"א הוא המקשר בינינו לבין השי"ת, ועי"ז יותר קל להתחבר ולהידבק להשי"ת.

בלמדנו סוגית טעם כעיקר, למדנו מתחילה כל דברי הש"ס בענין טעם כעיקר והיתר מצט"רף לאיסור - ללא כל ראשונים - ב' דפים בנזיר,

עם הגר"ח גריינמן

ב' דפים בפסחים, דף בחולין, בזבחים, במנחות, ובע"ז ועוד, בעמל ובריכוז ובחשבון הסוגיות, ותוך לימודו העלה כארבעים נקודות עיון קורשיות וסתירות וחשבונות – בדברי הגמ'.

אח"כ התחלנו שיטת רש"י, אספנו וסיכמנו שיטת רש"י – מכל מקום שפירש, ושהובאו דברים בשמו - ואח"כ אמר "אנו נכנסים ללמוד בבית מדרשו של רש"י", התחלנו את כל הגמרות מתחילה, לראות איך נחצבה ונבנתה שיטת רש"י מתוך הסוגיא, ואיך יפרנס רש"י בשיטתו את כל פרטי המו"מ שבגמרא ואיך יתישבו כל ארבעים הערות לשיטתו, וכל המוח היה תפוס רק במיצוי שיטת רש"י, ואיך ליישב כל שאלה וקושיא לפי דרכו, בריכוז אדיר ובעמל נורא של כל כוחות הנפש, בהערות וחידושים עמוקים ונפלאים - והיה מחזיק את הכל על לוח ליבו, כדורגמא: השאלה ה' ה'ג הט"ו והכ"ט מיושבים היטיב לשיטתו וכדו' - בלא להתעייף ובלא לוותר על שום פרט במהלך הסוגיא [אני זוכר שפעם אמרתי בלימוד שיטת רש"י "לפי ר"ת זה מיושב", גער בי ואמר אנו יושבים עתה בבית"ד של רש"י ולא מכירים שום שיטה אחרת].

עברנו לשיטת ר"י, סיכמנו את דברי ר"י המובאים בכל דברי התוס' בכל מקום בש"ס וכן בראשונים בשמו, ושוב התחלנו את כל הגמרות מתחילה – שקועים בישיבתו של ר"י – וכל פרט ופרט במו"מ של הגמ' לפי כל ארבעים ההערות שנידונו בתחלת הסוגיא, בעמל ויגיעה, עד שהכל היה מחוור ומבואר. - עברנו לשיטת ר"ת, סיכמנו שיטתו ושוב התחלנו כל הסוגיא מתחילה בבירור ומיצוי כל הקושיות לפי בימדי"ר דו"ת. ואח"כ למדנו שיטת ר"ח כהן, שיטת הראב"ד, שיטת הרמב"ם, הרמב"ן, הרא"ש, הר"ש בטבול יום, עד לשיטת הטור האו"ח הל' פסח ויו"ד, וכל שיטה ושיטה למדנו מתחלה כאילו לא למדנו מעולם את הגמ', ומה הכריחו לפרש כן מתוך דברי הגמ' דוקא, ואיך יפרנס כל ראשון את מ' הקושיות, ואיך יתרחק את דברי חבירו, ומה הכריחו מתוך הסוגיא לנטות מדבריו, והכל בעיון עמוק וביגיעה עצומה ודרכים מופלאים עד שהכל היה מחוור ומבואר, בהיקף ובחשבון במצוי ובעומק, והיו חקוקים על לוח לבו כל פרטי הסוגיא ודקדוקיה, ולכלל שיטותיה, בבהירות נפלאה.

ובסוף הסוגיא כשהגענו לרמב"ן בחולין צ"ח המביא את הירושלמי עם ח' שיטות אמוראים בטעם כעיקר – וכידוע דברי הירושלמי הנ"ל קשים מאד לבירור ולעמוד בסודם – לא הרפה, קרא את הירושלמי, סיכם את השיטות והתחיל כל הירושלמי מתחילה לפי כל שיטה ושיטה, שיטת רש"י בביאור כל שיטת הירושלמי, ר"ת, ר"י, רמב"ם, ושאר כל השיטות, עד לבירור ומי"צוי כל דברי הירושלמי לפי כל שיטות הראשונים, בעמל וביגיעה ובאהבת תורה מופלגה.

פעם אמרתי לו שבלמודינו בכלל ראינו שהגר"א בביאורו יש לו גירסא אחרת במשנה ענה לי, "כאשר אנו ראינו את גירסת הגר"א, סג רנו את השו"ע וחזרנו על כל הגמרא מתחילה, כי כאשר ישנה גירסא שונה במשנה, כל הגמ' נראית אחרת, והרבה דברים נתחדשו ונתבארו עי"ז.

בגליון הבא יופיע בעז"ה חלקו השני של המאמר

יא, דו קענסט!

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ע"ה, ועמד בכולם – אז קומם אביה של האומה את כוח ההתגברות על הנסיונות, כוח שעומד לימינו עד עצם היום הזה! • מסע מרתק בעקבות כמה נסיונות המצויים בדורנו, ולמולם עומדת נחישותם של בני היהדות הנאמנה בדרכו של אבי האומה • מסמך מרתק ומחזק, חובת קריאה!

חיים פרנס

כמה מילים:

דורנו, דור של נסיונות הוא. זאת יאמר כל מחנך, על זאת יעיד על משגיח, וזאת יחוה כל יהודי, מקנ ועד שיבה.

בימים עברו, בכל דור ודור היה נסיון אחר. בדור אחד היה נסיון של השכלה, בדור אחר היה נסיון של פריצת גדי הטהרה, בדור אחר היה נסיון בצניעות המלבושים, אך בכל דור הייתה חזית אחת – מולה נתלכדו יראי ה' לעמוד בתוקף ועוז, ולהמשיך לצעוד בגאון לאור מסורת אבותינו ואימהותינו.

אך שונה הוא דורנו, ולא לטובה. בדור הנוכחי, דור עקבתא דמשיחא – נתלכדו ובאו נסיונות רבים מספור, האופפים את בני ישראל מלפנים ומאחור – בכל החזיתות ומכל הכיוונים צצים להם נסיונות שלא שיערום אבותינו, זאת לצד 'דוגמיות' מכל הנסיונות שנתנסה בהם העם היהודי במשך כל הדורות... ומה יעשה הבן?

יתחבר לחבורת אנשי מעשה, הזוכים לעמוד תחת הדרכת יראי ה', ובו, בכוח הרבים, צועדים בדרך המסורה ללא שינויים, כשאף הלחץ החבי רת'י שפעמים רבות עומד לרועץ, יעמוד דווקא לטובתו – וישאר איתן בדרכו ואמונתו!

זכו חברי עדתנו, והינם מצויים בבחינת 'חותם בתוך חותם', הן מצד הקהילה בה שרוי כל אחד ואחד, על שלל מוסדותיה ותקנותיה השומרים וגודרים את משפחות הקהילה מכל רע. כש-

בנוסף על כך, גם המסגרת הכללית של עדתנו החרדית, הינה

חומת הגנה נר

ס פ ת

השומרת עלינו מכל פגעי הדור, ועלינו להודות על כך לבורא כל העולמים, ובד בבד להעמיק בתפילה על רבבות מישאל שלא זכו לשמירה מעולה זו, שיוזכו גם הם לשמור על טהרתם, כי חידים וכקהילות, בדרך המסורה מדור לדור עד למעמד קבלת התורה – בקדושה מוחלטת וללא שום שינוי.

עם זאת, לצד ההודאה על ששפר עלינו חלקנו, אין לזלזל בנסיונות המנסים לפרוץ את חומות ההגנה שסביבנו, ואדרבה – דווקא אם נשכיל להבין שהנסיונות הללו אינם תמיד כה קלים ולא תמיד שייך לבטלם בהינף יד – יהיה נקל עלינו לעמוד בהם, ולתת לילדינו וזרעינו את כוח ההתמודדות.

כי זאת עלינו לדעת: כשאנו מסתכלים על ההתמודדות כפסולה מעיקרא, המסקנא המתבקשת היא כי אם אנו מתמודדים עם נסיון, הרי שעצם ההתמודדות פסולה היא, ודרגתנו נחותה היא...

אך האמת היא, כי הקב"ה מנסה אותנו, וממרום מושבו חפץ הוא להתבונן ולראות הנוכל לעמוד בנסיונות שהוא בעצמו שלח אלינו, ואל לנו להרגיש כי יש איזה פגם בכך שאנו עומדים בדור של נסיונות.

לצד התפילה

הי ו מ י ת

בה אנו מבקשים 'ואל תביאנו לידי נסיון', הרי באם כן נקלענו למצב של נסיון, עלינו לדעת כי אנו כעת בבחינה של אברהם אבינו עליו השלום – ולקוב"ה ופמליא דיליה יש נחת רוח מעמידתנו בנסיון!

אמור מעתה: אין זה בושה להתמודד עם נסיונות! החכמה היא להתגבר, ולבחור בבחירה הנכונה.

במאמר זה נתחקה אחר כמה מהנסיונות היותר מצויים בדורנו, כשבחרנו דווקא נסיונות שהצד שאינו הצד הטוב אינו בהכרח רע, אך בכל זאת, כיהודים הזוכים לחיות חיים של מעלה, חיי התרוממות הרוח, עלינו לדעת ולבחור בצד הטוב המובחר ביותר, כראוי לבני קרתא דשופריא.

נביא לפניכם, בטשטוש פרטים מזהים, כמה נסיונות לא קלים כלל ועיקר עמם מתמודדים יהודים כמוני וכמוך, ויכולים להם!

אני לא צו"לניק! מונולוג מצמרר מפיו של אברך בן דורנו:

מכירים את המושג 'צו"ל'? מכ"ר
רים בסביבתכם 'צו"לניקים'?
הפירוש הידוע למילה 'צו"ל' הוא
צ'דיק ו'רע ל'ו, והוא נאמר בלגלוג
המעורב בקנאה עמוקה על כאלו
שזוכים להשתקע בעולמה של תורה,
ולהתייחס לכל הואי העולם הזה
כדבר של מה בכך.

הבחורים
ה'צו"לניקים' ילמדו שעות רבות
מידי יום, אף מחוץ לשעות הסד"ר
ים, פעמים אף יקיפו את עיניהם
עיגולים שחורים המעידים על העדר
שינה מספקת, הללו לא יודעים כיצד
מפעילים מחשב, אינם בקיאים בנייעס
ובפוליטיקה, מעולם לא ביקרו במסעדה
ואינם יודעים מה זה שווארמה – ובק"ר
צור, הבנתם את הרעיון. כנראה שאתם
מכירים כמה כאלו בסביבתכם...
ובכן, אני
ה ה י פ ך

מ'צו"לניק'. ברוב
שעות היממה אני עובד, רק בערב אני
קובע עתים לתורה, אך מהותי הינה
מהות של בעלב'ת במלוא מובן המילה,
אני מתעניין בהוויות העולם הזה, לצערי
אף יותר מהוויות אביי ורבא, בקי היטב
במהלכי הפוליטיקה והנייעס העולמי,
ומבין היטב ביאפצ'יק ורביולי...

אינני קל דעת חלילה, משתייך אני
לקהילה מפוארת ולמשפחה של יראים
וחרדים, אך הנני ההיפך הגמור מצו"ל.
אני אוהב – מה שנקרא בשפת הרחוב –
'להנות מהחיים', ולא דוחה אוטומטית
כל דבר שירח עולם הזה נודף ממנו...
ולמה אני מקדים את כל זה? כדי
שתבינו את גודל הנסיון שנקלע לפ'
תחי. ביום מן הימים, בעיצומו של
קיץ תשפ"ד, נגש אליי המנכ"ל
והסביר לי כי מכורח המציאות
נעשים צמצומים במפעל בו אני מר'
עסק, וממנו הנני מביא את מחייתי
לביתי.

כששמעתי את המילה 'צמצומים',
חשכו עיניי. לא הבנתי למה המנכ"ל
מחיך כל כך כשבא לבשר לי את
הבשורה המכאיבה שהיננה הקדמה

למכתב הפיטורין, אך הלה לא שם לב לצבעי פניי
המשתנים, והמשיך בשיחה:

'אתמול הייתה לי שיחה ארוכה עם בעלי המ'
פעל, ויחד עברנו על כל עשרות השמות של הער'
בדים. לשם שינוי, לא בדקנו רק את המחלקות
בהם נעשים צמצומים, אלא עברנו על כל השמות
ובחרנו מהם בפיצטטה רק את השמות של העובדים
המובחרים'.

הלב שלי החל להרגע במעט, אני ידוע בקרב
המחלקה כולה כעובד מסור במיוחד המבצע את
תפקידו במסירות מיוחדת לשביעות רצון הממונים
עליי, והמשכתי להקשיב: 'במחלקה שלך מספר
העובדים יצומצם דרמטית, ובמקום ששה עוב'
דים יישארו רק שניים' הוא נקב בשמות העובדים
שיישארו, וליבי צנח. ידעתי שהוא צודק, ושני הער'
בדים הללו יודעים את המלאכה יותר טוב ממני, אך
מתברר שהדאגה הייתה מוקדמת מדי, 'אתה, תמלא
את מקומו של מנהל המחלקה שהולך
הביתה!'

וואו! נשפתי החוצה את כל
האוויר הלחוץ שהצטבר בקר'
בז, אז זה הבשורה! לא בשורה
מדאיגה, ולא חושך עיניים. פשוט

קידום!

חיוך ענק התפשט על פניי, והמנכ"ל
המשיך. 'מדובר כמובן בתפקיד מנהל
מחלקה 'על מלא'. מה שאומר תוספת של
שבע אלף ₪ בחדש, יום חופשה מידי שבוע,
רכב צמוד, וצ'ופרים נוספים הנהוגים בחברה'...
בליבי החלתי למלמל פסוקי הודאה לה', לא מבין
למה מגיע לי כל כך הרבה טוב, והדיתי למנכ"ל בפה
מלא ובלב מתרונן.

המנהל יצא מהחדר, ואני תפסתי מייד את הטל'
פון הפשוט שלי, זה שבזכותו ספגתי פעמים רבות
לעג לא מוסתר מתבריי לעבודה, והקשתי בלהיטות
את ספרות מספר הטלפון של נוות ביתי. 'את לא
תאמיני! קיבלתי קידום בעבודה! אני הופך למ'
נהל מחלקה ומקבל עוד 7,000 ₪ כל חודש! עם

רכב! יום חופשה פעם בשבוע!'

הצהלה חצתה את הקווים, אבל הוצרכ'
תי להפסיק את השיחה באמצע. 'המנכ"ל
נכנס שוב לחדר, אני כבר חוזר אלייך'.
המנהל, עדיין עם אותו חיוך מבשר טוב,
נכנס לחדרי 'רק עניין קטן ששכחתי',
הוא אמר, מניח על שולחני שקית תפר

חה.

הוא יצא מהחדר, ופתחתי את השקית,
מוציא מתוכה קופסא שחורה יוקרתית
ואטומה, בתוכה היה מונח... סמארטפון
בוהק ונוצץ, מדגם יוקרתי ביותר.

ליבי צנח... רק בקושי קראתי את המכתב
המצורף לקופסא 'אל מכובדנו, בתור מנהל
המחלקה הינך נצרך לעמוד בקשר רציף עם
מנהלי שאר המחלקות לשם עבודה שוטפת ומ'
קצועית. מתוך כיבוד אורחות חיך, החלטנו לרכוש
לך מכשיר משוכלל על חשבון החברה, והוסכם כי
בשעות הערב אינך מחוייב להיות זמין ותוכל לה'
שאיר את המכשיר ברכבך'...

הקירות הסתחררו סביבי. ידעתי שהמכשיר
שווה כמה אלפים טובים, לא מזמן התרברב בפניי
אחד מהעמיתים לעבודה כי שילם על מכשיר דומה
סכום אדיר ששווה למשכורת ממוצעת בשוק, אבל
לא העזתי לנגוע במכשיר.

ברחתי החוצה, וקפצתי לטראנטע החבוטה שלי,

רכב מרוט שמזמן חשבתי להחליפו. כעת, הרהרתי
באירוניה, אולי אני יכול כבר להתחיל להיפרד ממנו.
בעוד זמן לא רב אוכל לקבל רכב חדש ונוצץ על
חשבון הברון...

בדרך הביתה הרגשתי לפתע שאינני מסוגל לה'
משיך. הסטתי את ההגה אל כיוון העצים, דוממתי
את הרכב ופתחתי את דלת המכונית, מתבונן אל
העצים המביטים בי בדממה. 'דבונו של עולם! זע'
קתי. 'מה אתה רוצה ממני? למה אתה מעמיד אותי
בנסיון קשה כל כך?'

רק לאחר שיחה ארוכה עם מי שאמר והיה
העולם הרגשתי שהוקל לי במעט, והייתי מסוגל
להמשיך הביתה. כשפתחתי את הדלת הופתעתי
לגלות על השולחן ארוחה חגיגית במיוחד, לשאלתי
השיבה עקרת הבית 'מה השאלה? זה לכבוד הקידום
כרוך בקידום הזה, אך הספק החל לנקר במוחי. הם
היר לא מחייבים אותי להכניס את המכשיר הביתה,
ואוכל גם לסנן אותו בסיון מעולה, ובכלל מי אמר
שצריך להיות קיצוני כל כך, מה גם שבדיוק נערך
כעת מגבית בקהילתנו בה מי שתורם סכום חדשי
של 4 ספרות מקבל תעודת הוקרה מידיו של הרבי
שליט"א, ובזכות המשרה החדשה אוכל להימנות
על יחידה הסגולה הזוכים לכך...

כעת אתם כנראה מבינים למה הקדמתי את
ההקדמה הארוכה בתחילת סיפור הדברים... הרכב
הצמוד קרץ לי כל כך, המשכורת הדמינית שתע'
ניק לי את ההזדמנות לחיי הרווחה כמו שאני תמיד
חולם עם הזדמנות לחסוך כסף בצד לימים סגרי'
רים, ועוד שלל פיתויים שקורצים לי באלף צבעים.
ובכלל, אני בכלל לא צו"לניק, ופעמים רבות אף
מוצא את עצמי תמה על 'קיצוניות' מסויימת בעי'
יניי טכנולוגיה.

אך מאידך, דווקא בגלל שאני לא צו"לניק...
אני מכיר היטב את עצמי, ויודע כמה מהר אוכל
להידרדר... אני מכיר היטב כמה חברים שפנימיותם
היא חלל אחד גדול, שאם קול ישמע בתוכו הוא
יחזור אליך באלפי הדים.

לא! אני לא רוצה להגיע למקום כזה! לא ולא!
אני לא צו"ל, אבל אני לא סמארטפוניסט! אני
לא סולד מעולם הזה, אבל לא מוכן לוותר על עולם
הבא!

••

למחרת הגשתי את מכתב ההתפטרות שלי. תפ'
ק ידי הקודם לא היה קיים עוד מאחר שהמחלקה
הצטמצמה דרמטית, ואת משרת מנהל המחלקה
שכרוכה בהחזקת סמארטפון לא הייתי מסוגל
לקחת – ונותרתי ללא פרנסה.

כפשוטו.

ולא, אין כאן 'פאנץ', לא זכיתי בלוטו, ולא קיבל'
תי הצעת עבודה דומה קרובה יותר לבית או בשכר
גבוה יותר...

מאז, השקעתי רבות בנסיון להוציא הלוואה למי'
מון רכב חדש עליו אני משלם טבין ותקילין מידי
חודש למשך חמשת השנים הקרובות, ונהפכתי
לדרייבר...

לא שזה עבודה פחותה, אך ביחס למעמדי הקר'
דם, אף לפני הקידום, מדובר עוברי בהשפלה. לא
פחות מכך. אף חיי הצטמצמו, ומנהגי הליל שיש'
שלי הולכים ונשכחים כשאין לי תקציב לכך...
אבל אני שמח ומודה לה'! ידוע שעשיתי את מה
שהייתי צריך, ומעריך את עצמי על העמידה בנסיון
הקשה כל כך!

נסיון מול המקרר מכתב שנשלח לכותב השורות:

שלום וברכה.

לפני כמה ימים דיברת איתי על המאמר שאתה עומד לכתוב, ושא'
לת אם יש לי משהו להוסיף. בשעתו אמרתי לך שחיי הולכים ב"ה על
מי מנוחות, ואינני מרגיש שיש נסיון מיוחד עימו אני מתמודד, אבל
לאחר מחשבה מעמיקה החלטתי כן לשתף אותך בנסיון שמלווה אותי
כמעט באופן יומיומי, כדי לתת חיזוק למי שאולי מתמודד עם נסיון
דומה, כדי לתת כוח לאחרים כמוני.

ובכן, כידוע לך, אני אברך כולל המתפרנס בקושי רב, מה שגורם
לי לנסיון קשה ביותר מידי שבוע בשבוע. אני יוצא לערוך את הקניה
השבועית, ותמיד במוצר המשמעותי ביותר – הנסיון קם וניצב אל
מול עיניי.

אני עומד מול מקרר הבשרים, ידוע שרוב תקציב הקנייה השבועית
הולך ללכת על המוצר הזה, ורואה כל פעם מחדש את השכנים לעופות
'שלי'. עופות הנראים זהים במדוייק לעופות שאני קונה, ואם אקנה
דווקא אותם, הקנייה תצא זולה בכמה עשרות שקלים. בכסף הזה
אוכל לקנות מפיץ ריח נחמד לבית, או לחילופין כמה מארזי 'כריות'
לארוחת ערב מפנקת לילדיי האהובים, ובעצם, אם מידי שבוע אקנה
את העופות הזולים יותר אוכל לפרגן לעצמי גם וגם. השבוע אקנה
'כריות' ובשבוע הבא אקנה את המבשם.

היר לא מדובר בעופות ללא הכשר חלילה, מדובר בסך הכל בהכשר

קילומטרים של התגברות שלום, ר' יעקב?

כן כן, זה אני. מי אתה?

**אני אחד הכותבים במגזין 'עטרת' ועובד כעת על כתבה בעניין
נסיונות. שמעתי שאתה גר בהר יונה. זה נכון?**

מה?! איך אתה יודע?

**למה אתה כל כך נסער? זה סוד שאתה גר בהר יונה? אני מבין
שאתה מראשוני הנחשונים מבני העדה החרדית שעברו לגור שם.
אתה חושב שזה בוש?**

לא זה מה שהסעיר אותי. אתה שאלת אותי על נסיונות. לא?
**כן, חשבתי שבמקום חדש בו אין את המעטפת המושלמת כמו
שרגילים, יכול להיווצר נסיונות וחשבתי אולי תוכל לשתף אותי בנ'
סיון מסויים והדרך בה תושבי הר יונה מתמודדים עימה.
אה, אז אתה כלל לא ידע. בכל זאת, אם זה התגלגל ככה, אשתף
אותך...**

או-אה! זה נשמע מרתק.

כן, לא הבנתי אותך נכון. כשאמרת 'הר יונה' ר'מהדרין' חשבתי
מיד שאתה מדבר על ההחלטה שהיום מלאה לה ארבעים יום.
כמו שאמרת, במקום חדש באמת יש כל מיני דברים שלא רגילים
אליהם, דברים שבירושלים ובית שמש הם מובנים מאליהם, וכאן
צריך להתגבר כדי להתנהג כמו לפני המעבר לכאן.

אחד הדברים שתפס אותי הכי קשה היה עניין הנסיעות. אני זקוק
לנסוע הרבה, והיה לי קשה להיצמד לנסיעות ה'מהדרין'. התדירות הנ'
מוכה, התשלום שאינו ברב-קו הנפוץ, ולעומת זאת הרחבות שתחבר'
רה הציבורית שם פעמים רבות יש אוטובסים היוצאים ריקים למחצה
כשהחברות נהנות מסבסוד ממשלתי ואינם דאוגים מניין יכסו בורות
תקציביים כאלו ואחרים – כל אלו גרמו לי לוותר לגמרי על נסיעות
המהדרין ולהשתמש אך ורק בתחבורה הציבורית.

ביום א' לסליחות, הייתה לי ב"ה התעוררות גדולה לתשובה, והחל'
טתי אז שיותר אינני נוסע עם התחבורה הציבורית! ידעתי טוב מאוד
שהנסיעות הללו גרמו לי ליриדה גדולה ברוחניות, הן מצד גדרי הקדר'

שיש יהודים חרדים רבים האוכלים אותו. נו, וכי אני
הופך לגוי כשאני קונה את העופות הללו?

אני בטוח שיהיה מי שלא יבין אותי. אבל מי שחי
כמוני, עם תקציב מדוקדק שכל שקל מיותר יכול להיות
רוגלע לכולל או קרטיב לילד מצטיין – יבין ועוד איך.

עשרות שקלים לכאן או לכאן, משמעותיים מאוד!

אבל אז, בעוצם הנסיון, אני נזכר בימי בחרותי. למדתי
אז בשיבה כלל חסידית מפורסמת, וכמה חברים קרובים
שלא נמנו על בני עדתנו ומגוון ההכשרים הנהוג אצלם די
מגוון נהגו להפציר בי להשתתף עימם מפעם לפעם בא'
סיפת חברים שהמעדנים שהוגשו בה נקנו בחנות אוכל מוכן
סמוכה, ואני תמיד סירבתי. ידעתי שאם אגיע לשם לא אעמוד
בפיתוי, ואעבור חלילה על מסורת משפחתי המתנזרת מכל מה
שאינו מהודר בתכלית ההידור בענייני המאכלים. כבחור, לא היה לי
נעים לגלות את הסיבה, והתחמקתי באמתלאות שונות...

כעת, מול המקרר, אני נזכר תמיד בזכות שליוותה אותי, במשפטי
העידוד החמים שהעניק לי אבי כשנחשף לנסיון הלא פשוט עימוד
אני מתמודד.

וכך, שבוע אחר שבוע, אני מוותר על תוכניות שהיצר טווה
עבורי, ומשלם כמה עשרות שקלים נוספים על העופות
המהודים, ידוע שאני מנחיל גם לבניי את כוח העמידה בנ'
סיונות!

שה שאינם נשמרים כראוי, הן מצד ארחי פרחי שונים
הנוסעים בנסיעות אלו ולובשים ומתנהגים בצורה שר'
חוקה מלהלום דמותו של אברך חרדי, והן מצד הכלים
הטמאים המצויים ל"ע בנסיעות הללו – וכך, כשהייתה
לי התעוררות לקבלה טובה, ידעתי מיד כי זו הקבלה שעליי
לקבל על עצמי!

וואו. אשריך! נו, איך היה נראה העמידה בקבלה?

זה לא היה קל. הייתי צריך לשנות את המניין בו התפללתי
כדי שאוכל להשתתף דווקא בנסיעת המהדרין, לפעמים הייתי
צריך לחכות משך זמן בהלוך או בחזור עד לשעה הנקודה של
הנסיעה, אבל זה השתלם!

אני מרגיש בחוש שנסככה עליי רוח טהרה מיוחדת, רוח
שמשפיעה על כל הבית. משהו פנימי בתוכי הפך שליו יותר,
אני פשוט ידע שאני עושה את המעשה הנכון!

ומה שהכי יפה---

נו?

לפני שעברתי להר יונה התגוררתי בבית שמש. יש לי
שם אח, שלא בדיוק צועד בקו המקובל, הוא אוהב לע'
קוף קצת את הגבולות והדבר משפיע גם על חינוך ילדיו.
בשעתו, דיברתי איתו המון על הנסיעות דווקא עם קווי
ה'מהדרין' אבל הוא זלזל בעניין.

היום, כשתמו ארבעים יום לקבלתי, ממש הבוקר, הוא
התקשר אליי ואומר לי: 'תקשיב, צדקתי!', הוא שיתף אותי
בכמה סיפורים שגרמו לו להבין כי הדיבורים שדיברתי
איתו במשך השנים בהם התגוררנו שינו בבית שמש היו
מתוך ראיית המציאות, והחלטי כי מהיום משפחתו נוסעת
אך ורק עם ה'מהדרין'.

אני מאמין שהחלטה זו היא רק תקדים לעוד שינויים
שהוא יעשה, ומרגיש שזה קשור בקשר בל יינתק להחלטה
שלי בהר יונה המרוחקת מבלי לשתף בכך איש...
הקבלה המקורית שלי הייתה למשך ארבעים יום, אבל
כעת קיבלתי על עצמי להתמיד בקבלה זו עד סוף החורף!

מלחמה בצפון, או מלחמה בפלאפון? ציטוט מהודעה שהושארה בתא הקולי:

שלום ר' חיים. החברותא שלי סיפר לי על המאמר שאתה עורך, ורציתי לשתף אותך בנסיון לא קל שבידעי ומר כיר, רבים רבים מתמודדים עימה, ואני בתוכם. הלא הוא נסיון קווי הנייעס. העולם רועש וגועש, מלחמות נ"י טשות, בכירים מחוסלים, ביפרים מתפוצצים, נשיאים נבחרים, שרים מפורטים, ועוד שלל ידיעות המגר עישות את דמם הצעיר של אברכים ובחורים רבים האוהבים את החדשות העסיסיות הללו, ואת הפרשנויות הרבות הנלוות עליהם, מלווים לעי תים ברכילות עסיסיות וצינונות נר

טפת. אני לא יכול לומר שאני עומד בנסיון, כי לצערי אני נופל לפעמים. קווים שונים מצנתקים אליי וקשה לי להתאפק, ואני חוזר אליהם, מאזין כמה שעות טובות במשך כמה ימים – עד שמגיע רגע של התחזקות ואני מוחק את המספר. וחוזר חלילה... אבל אני כן יכול לומר לך, שאני נלחם ברוך ה'. מפעם לפעם עוברות תקופות בהן אינני מתקשר לשום קו, באמצע החורף, התנורתי במשך חודשיים וחצי ברציפות מהאזנה לקווים! גם כשאני כן מתקשר, אני לא עושה זאת בלב חלק, ואינני משלים עם המעשה, ומקווה שהשי"ת יתן לי את הכוחות להתגבר. כשאני מסוגל אני מודת נתק מרשימות תפוצה ומוחק "מספר" רים אישיים למיניהם. אז נכון, יש לי עדיין דרך לעשות, אבל אני יודע

שאני נלחם. מול עיני עומדים דברי הזהרה 'מאן נצח? מאן דנקיט מאניה דקרבא בדיה'. אני יודע שבעבודת ה' מי שמנצח אינו בה כרח מי שסיים את המלחמה ויכול לנוח על זרי הדפנה – אלא דווקא מי שנלחם, מי שאינו מניח את כלי הנשק, וממשיך לקום ולחזור להילחם. אני מקנא באלו שזוכים להתנזר לגמרי מקווי הנייעס למיניהם, ובכלל מהפוליטיקה לסוגיה. אני יודע היטב, מהתקור פות בהם זכיתי גם אני להתנזר, שמדובר בשלוות חיים אחרת לגמרי שלצד הרווח הגשמי גם מאפשרת שקיעות בתורה בצורה מיוחדת. אבל אני רוצה לפנות דווקא למי שערדיין לא הכניע לגמרי את היצר, ונופל מידי פעם – גם מי שנופל פעם אחר פעם אחר פעם, אם הוא לא יישאר בנפילתו ויתגבר לקום, הרי שהוא מכונה צדיק! לא פחות. זכור: שבע יפול צדיק, וקם!

לים על כל אחד מאיתנו, איש אישה וטף. היעמוד בנסיון שניתן לו? היתגר בר על הפיתויים הקורצים? היהיה מסוגל לומר לא? ואנחנו? אנחנו יכולים! והכי חשוב – גם אם לא עמדנו בנסיון, פעם או פעמיים, האם זה אומר משהו על הפעם השלישית? למען האמת זו שאלה רטורית. שאלה שאיננה זקוקה למענה. אך בכל זאת, למען הסר ספק, נשיב עליה בקול גדול: גם אם נפלנו עשרות ומאות פעמים – זה הזמן להתחיל מחדש! ואם יבוא היצר וינסה להחליש את כוח ההתגברות עם מעשיות ותירוצים, נשנן לעצמינו שוב ושוב – כי הלא אינו חפץ בטובותינו, ולא חר המאה ועשרים שלנו יבוא למור לינו עם שק של נפילות שהוא-הוא הגורם להם. רק דבר אחד נזכור, ונחזיר לעצ מותינו: יא, דו קענסט!

המאושרים

הרה"ח ר' שמעון שישא שליט"א

מגדולי עסקני היהדות החרדית, ויו"ר מרכז עזרה ויעוץ

לא רוצה לאבד שפיות

לקחת הערעור מהעורך דין ולשלוח לפקס כדי שיוכלו לחתום וכו'.

חזרתי למשרד כדי להדפיס את הנ"ל, אך אופססס, המדפסת לא מדפיסה – נגמר הדיו. חזרתי לביהמ"ד, דפקתי על דלת משרדו של א' מדידיי ובקשתי רשות לפתוח המייל שלי כדי להדפיס את הערעור... בקיצור, סוף גמרתי כל העיסוקים, ובקושי הספקתי לחטוף שמונה עשרה בחצות... למרות שכ"כ השתדלתי ורציתי להתפ"ל קודם זמן תפילה!

לכאורה, יכולים לחשוב, שכל זה היתה מתבצע בניקל ובמהירות, אילו היה לי סמארטפון, כי אז הייתי מסדר הכל בכמה רגעים בחדים, בלי טירחות עצומות כאלו. הייתי יכול לישון בלי לה, לקום בבוקר מוקדם, ללמוד קצת לפני התפלה, ולהתפלל בזמן תפלה, ולעשות עוד הרבה דברים, כביכול.

אולם אני רוצה לפרש שיחתי וירווח לי. זה ברור אצלי, כי ב"ה בזכות זה שאין לי סמארטפון נשאיתי בן אדם. אין ספק כי אם היה לי סמארטפון לא הייתי אותו 'שמעון שישא', אני רואה אנשים עם סמארטפון מאבדים כל שפיות הדעת, אין להם ריכוז אמיתי, המח שלהם מטורפד. אני רוצה להשאר עם ריכוז מינימאלי... אנשים באים להתיעץ בעסקנות שונות, אני מרגיש שאני יכול להתרכז עמהם ול

דת לעומקן של דברים, מה שברור, שעם סמארטפון לא הייתי מסוגל לעשות את זה. זו המציאות, ואין מה לעשות. נמצא כך: כדאי לשלם מחיר של לילות וימים, ובלבד להשאר עם שפיות הדעת, להשאר בן אדם בשאר השעות.

אכן אינני קונה את הפשעטלאך שאנשים אומרים שלא צריכים את זה. צריכים את זה, ועוד איך. אך כאמור אם אני רוצה להשאר בן אדם נורמאלי, אינני יכול לקנות סמארטפון, גם אם זה יעזור לי להרויח זמן.

כל הנ"ל לא דברתי אלא לגד יצר הרע של המציאות, אך האמת והעיקר היא, שאם זה יכול להביא חשש קרירות ביראת שמים, אסור הדבר בתכלית, אינני אפורופוס על הקב"ה, לומר שחייבים להוציא אנשים מן הכלא אף באופנים אסורים, אנחנו הולכים עם התורה הק', כמו שכל אחד יבין שאסור לחלל שבת על דבר שאינו פיקוח נפש, גם אם זה חשוב "מאוד", כמו"כ פשוט וברור שאנו אמונים עלי תולע להתרחק מכל מה שאינו מריח ערליכקיט, כל שכן ענין זה שרוב גופי תורה תלויים בה.

לפעמים יש לי חיבוטי נפש גדולים, אנשים אומרים לי בנחרצות: ר' שמעון, אתה חייב סמארטפון! זה נוגע בפיקוח נפש, זה יכול להקל עליך ועל הנצרכים להגיע אליך... אנשים ישבו פחות ימים בכלא... לפעמים זה מכניס אותי לדילמה, כי באמת אני שורף לילות וימים בטירחא מרובה בגלל שאין לי סמארטפון, ובכל זאת אינני רואה שאני יקנה אי פעם סמארטפון, ואני יסביר למה.

קודם כל אפרש שיחתי, אתן לכם דוגמא רק מיום אתמול: בשעה 12:20 בלילה הגעתי הביתה אחרי יום מותש בהם הייתי בבית המשפט ביפו ובעוד כמה טירחות, אני מתכוון לעלות על יצועי, והנה בשעה 12:30 הטלפון מצלצל ממגרש הרוסים, ועל הקו מודיעים כי צריכים לשחרר את פלוני בסך 5000 ₪. המשפחה מתגוררת בנתניה, והם כבר מתארגנים לצאת מנתניה, אך עד שיגיעו יהיה כבר מאוחר בלילה, והם רוצים לשחרר אותו כבר עכשיו, כמובן. לא היה לי 5000 ₪ אך נפל בר עיוני, שיש משהו שצריך להעביר לי סכום כזה מארה"ב, התקשרתי אליו, ונתן לי מספר אשראי שלו.

אני יוצא מביתי, והולך למשרד שלי בשולי שוק מאה שערים, שם אני מנסה להקליד מספר האשראי על המחשב, ולהעביר את הסכום ישירות למגרש הרוסים, אך נתקעתי בשל היותו מספר חו"ל. ההוא לא מרים לי טלפון בחו"ל, וככה אני תקוע ולא יודע איך להמשיך.

בשעה 3:30 הגיע שליח המשפחה מנתניה לביתי, ושוב פעם הייתי צריך לצאת למשרד, כדי שהשוטר ישלח לי במייל את הדף (-טופס) או לחילופין שאני ילך למגרש הרוסים לקבל את זה. בקיצור, רק בשעה 5:30 קבלתי הדפים בידי, רק אז סחבתי את רגלי עד לרחוב עמוס בסניף של בנק פאג"י, שם הכנסתי את ה5000 ₪, ורק אח"כ חזרתי למשרד, שם עשיתי העברה דרך המחשב מחשבון הבנק שלי למגרש הרוסים. וב"ה הלה יצא מאפילה לאורה.

כבר האיר היום, ואני חוטף מבט על השעון, ואני רואה שמחוגי השעון מורים כבר על 7:05 קראתי קריאת שמע, וחטפתי תנומה לשעה קלה כדי להספיק זמן תפלה, בערך בשעה 8:15 כבר הייתי בהיכל התפלה של ביהמ"ד תולדות אהרן, תוך כדי לבישת הטלית ותפילין אני מקבל טלפון שבי לילה עצרו את 'פלוני' וחבשוהו בבית האסורים. עכשיו אני צריך 'פיו כח' כדי לשלוח לעורך דין' שיגיש ערעור, ואח"כ

על רקע הלחימה הפורצת בגבולות הארץ, בחרנו לחזור לאירועים הגדולים שהסעירו את עולם הכשרות בתחילת החורף, מיד אחרי פרוץ הפוגרים האימתני בגבול רצועת עזה, כאשר כל האיזור הוגדר כשטח צבאי סגור, אין יוצא ואין בא.

אירועי הלחימה בדרום באותם ימים, הער סיקו רבות את רבני 'ועד הכשרות' של הבד"ץ מיד אחרי שמחת תורה המדמם ולאחר מכן לאורך החורף האחרון, על רקע המשבר שה' תפתח בענף ירקות העלים מגידול מיוחד, כאשר רוב החממות הממוקמות באיזור הד' רום, חלקם בעוטף עזה סמוך לגבול שנפרץ, הפכו להיות שטח צבאי סגור, אין יוצא ואין בא.

הרב יהושע רוטמן, המפקח הראשי במח' לקות ירקות עלים בהשגחת הבד"ץ, התייצב במיוחד במושב כשרות של בד"ץ העדה החד'

רדית, כדי לעדכן את חברי הבד"ץ מהמתחור לל בענף בדיווחים ישירים מהשטח ולקבל מהם הוראות הלכתיות על רקע המחסור המתהווה, לאור השבתת הפיקוח באיזורים הסגורים לכניסה.

בדבריו מול הרבנים, ציין הרב רוטמן כי "כ-90 אחוז מתוצרת ירקות העלים שבהשגחת הבד"ץ, מגיעים מחממות הממוקמות בסמי' כות לגבול רצועת עזה". על רקע המלחמה שפרצה, "חלק מהתוצרת נאסף ללא פיקוח בידי פועלים ומתנדבים ומגיעים לשווקים, גם אם הם נגיעים מאד. אף חסה אחת - שנפסלה מהשווקים בהשגחת הבד"ץ בגלל נגיעות של חרקים - אינה מורקת לאשפה, אלא הכל מגיע לשווקים הפתוחים". הרבנים הדגישו שיש לפרסם ביתר שאת כי על הציבור לפקוח עיי' ניים ולהשמור שלא להיכשל מהתוצרת הבלתי מפקחת.

הרב רוטמן אומר כי בנקודה זו "יש לציין את עוצמת רוחו של ציבור המהדרין, אשר קיבל בהבנה את המחסור בתוצרת המפוק' חת מטעם הבד"ץ. מסתבר שהציבור מפנים כי מחסור כזה או אחר, הוא חלק בלתי נפרד ממערכת כשרות אמיתית אשר פועלת ללא משוא פנים וללא עיגולי פינות, למען שמירת גדרי הכשרות כדת וכדין".

לשאלת הרבנים אודות אמצעי הבטחון הננקטים, הוסיף הרב רוטמן וסיפר כי "בשבור' עות הראשונים, כאשר המתניחות שלטה בכי' פה, נקטו המשגיחים באמצעי בטחון קפדניים ואף נאלצו לעטות קסדות ושכפ'צים. יחד עם זאת, הם גם פעלו בתיאום עם הרבש'צים' והגורמים הרשמיים על מנת להתעדכן מראש אודות האיזורים המסומנים כשטח צבאי סגור. בנוסף, כאשר נדרשו המשגיחים מטעם הבד"ץ להיכנס לפקח באיזורי גידול שבבעלות

ערבית, הם הקפידו תמיד על ליווי של מאד' בטחים צמודים. לימים מספר, בשיא המתי' חות, נעשה נסיון לנהל את הפיקוח מרחוק, אך התוצאות הבלתי מספקות, הוכיחו שוב כי אין תחליף להשגחה פיזית בשטח. כפי שהתברר, רק הנהלים הקפדניים ושגרת ההשגחה הקבועה שהוכיחה את עצמה, עם השגחה פיזית צמודה, מה שנקרא 'רגליים על הקרקע', היא שהביאה את התוצאות, בדמות תוצרת ירקות עלים מגידול מיוחד, נקיים מנגיעות חרקים". אם יש מי שסומך על השגחה מרחוק, זה הרגע ללמוד ולהפ' נים.

בין השאר דנו רבותינו במסירות הנפש של המשגיחים והמפקחים מטעם הבד"ץ, המחרפים את נפשם בנסיעות ארוכות ומ' תישות בדרכים לא דרכים, בגין השיבושים קלסשים העוברים על תחום התוצרת החד' קלאית כאמור, ממחרת אותו שמחת תורה והאירועים הבטחוניים המתחוללים מאז, הכל למען שמירת כשרות מזונם של ישראל למהדרין מן המהדרין.

מכל הדיווחים המרתקים, התבררה תמור נת מופת בלתי נתפסת, של עמידה עיקשת ואיתנה על משמר הכשרות בכל פרט ופרט מבלי לשנות זיז זזיע חלילה מהדרך המסור' רה.

מושב כשרות זה, מתקיים מדי תקופה, כאשר כל הדבר הקשה יביאון בפני מרנן ורבנן רבותינו הגאון'צ חברי הבד"ץ דהעדה החרדית שליט"א, אשר יורדים לעומקה של הלכה בדברים המונחים על שולחנם של רבני 'וועד הכשרות' דבר יום ביומו, כמקובל זה שנות דור.

למעשה, המושב המיוחד לענייני כשרות, הינו אחד מהמראות המרהיבים בלשכות הגזית של בד"ץ דעדתינו, בהיות והמעמד חושף מעט מצפונות הכשרות, אשר בי דינא רבא דהעדה החרדית בירושלים הינה הקובעת את הדרך עבור שלומי בית ישראל די בכל אתר ואתר. אי אפשר לתאר את הרטט והזיע האוחז בידי רבותינו הגאון'צ עיני העדה שליט"א בשעת הכרעתם על פי דעת תורה בכל פרט ופרט, להתוות נתיב, לסלול מסילה ולקבוע ציוני דרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון, למען כלל כל בית ישראל.

אף רבני 'וועד הכשרות' הנושאים את העול דבר יום ביומו, אשר ראשם ורובם מונח בסוגיית הכשרות, באמצעות רשת משגיחי הכשרות הפרוס וממוקם כמעט בכל פינה על פני הגלובוס, שונים את משר' נתם בפני רבותינו ומבררים את הדברים כשמלה, עד שהדברים שמחים כנתינתן.

שכת הגזית בבנייני זופניק דהעדה החרדית, הובאו על ידי רבני 'וועד הכשרות' בפני כ"ק רבינו הגדול מרן הגאב"ד שליט"א מרא דא'

רעא קדישא, והעלו את הסוגיות האמורות בפניו והוא הכריע לבסוף בדעת תורה את ההכרעה הסופית.

מושב הכשרות הסתיים בהתרגשות רבה, כאשר רבני הבד"ץ בראשות מרן הגאב"ד שליט"א מביעים את הערכתם הגדולה למשגיחים והמפקחים מטעם הבד"ץ הער' שים את תפקידם במסירות נפש, בברכה כי שלוחי מצווה לא ינקו לא בהליכתן ולא בחזירתן.

בשיחה שערכנו אחרי מושב הכשרות המיוחד, השלים בפנינו המפקח הרב יהושע רוטמן את הפרטים והסביר, כי למעשה, הראשונים שחזרו לעוטף עזה, היו משגיחי הבד"ץ, במשימת הכשרות והפיקוח. "אין ברירה, אנחנו נושאים על גבינו את הכשרות, אם לא אנחנו, פשוט לא יהיה מה לקנות בח' נויوت", הוא מסביר בפשטות.

אם לא הם - כפי שהוא אומר - אין מי שמכיר ובקי כמותם בכל האיזור, בנסייער' תיהם התכופות בכל ימות השנה, בתפקידי הפיקוח וההשגחה בחממות, בבתי האריזה ובמעבדות השונות.

אילמלא הטבח הנורא, היו המשגיחים אמורים להתייצב, כבר באסרו חג, על משמ' רתם באיזור העוטף, ממחרת שמחת תורה. אם תרצו, גם בתוך ההסתרה הנוראה הזו, אפשר לראות זאת בתור נס גלוי...

מהר מאד אנו מבינים, כי עוטף עזה, מהווה עבור משגיחי הבד"ץ בתור הבית השני שלהם, הם מבלים בשטחים אלה, לעתים יותר מאשר בבתיהם הם, מגודל המעמסה הכשרותית שעל כתפם.

כתוצאה מכך, הם היו הראשונים לחוות את אימי הטבח הנורא, לראות במו עיניהם את מיגוניות המוות וציר 232 הנורא, שנשר' לט למשך כמעט יממה שלימה בידי חיות הטרף של ארגון הטרור 'חמאס' ימ"ש.

באותם ימים ראשונים, המשגיחים נאלצו לנסוע בדרכי חול עוקפות, מכיוון שהכבי' שים הראשיים היו עמוסים בטנקים ורכבי צבא שנסעו לכיוון רצועת עזה. "הנסיעה לאיזורי הגידול, היתה כרוכה לפעמים בנסי' עה בתוך ענני אבק במשך זמן רב, כתוצאה מהטנקים וכלי הרכב הצבאיים שחרשו את האיזור ללא הפסק.

"לא פעם ולא פעמיים עוכבנו בדרך למשך זמן רב, אך לא וויתרנו ולא חזרנו לאחור" נו מבלי להשלים את משימת הכשרות. כך קרה לנו שוב ושוב בנסיעותינו בדרך לאיזורי הגידולים, נאלצנו לעצור על עמדתו ולהמתין לשיירה צבאית עמוסה טנקים וכלי ירייה שחלפה על פנינו, לעתים במשך כמחצית שעה ולעתים אף יותר".

מסירות הנפש של המשגיחים למען משר' מת הכשרות, הביאה את המשגיחים והמפק' חים להגיע לאיזור, כבר בשלבים המוקדמים ביותר של המבצע המלחמתי, ימים ספורים

אחרי הטבת. היה זה זמן רב בטרם הורשו האזרחים לחזור לאיזור, ובהמשך, גם כאשר הורשו, הם לא חזרו, עד אשר הרשויות הער' ניקו מענק מיוחד לכל הפועלים ובגלי העסד קים שחזרו לאיזור העוטף. משגיחי הבד"ץ היו שם לפני כולם, בלי מענקים...

באותם ימים, אחרי הטבת, התברר כי אחד מבתי האריזה הגדולים שבפיקוח הבד"ץ, נשרף כולו כתוצאה מתקיפה של מחבלי ה'חמאס' ימ"ש. בית האריזה היה מרושת במצלמות, וכל שלבי שריפת בית האריזה והמעבדות בידי המחבלים השפלים, תועדה במלואה. המשגיחים, היו איפוא הראשונים שגילו זאת. מאז ועד עתה, כל פעילות הפיקוח שהתקיימה בבית הארי' זה והמעבדות שנשרפו, הועברה למבנה מאולתר שהוקם בסמוך, אך עדיין רחוק מלהשביע את רצון המפקח. כל התנאים המיוחדים שהיו במבנה בית האריזה שעלה באש, טרם שוחזרו במלואם למרבה הצער. בבתי האריזה האחרים, מצאו המשגיחים אורחים חדשים: תותחי הוביצר.

מסתבר כי בתחילת מבצע התמרון הגדול, התותחים מוקמו במרחק-מה מרצועת עזה, והמקום האידיאלי לכך נמצא דווקא בבתי אריזה ומפעלים בסביבה. התותחים הוסוו בפעילות העסקית והחקלאית והמשגיחים נאלצו לעבוד, כשברקע נשמעים קולות הייי האדירים של הפגזים והפיצוצים מחרשיי האזניים. כעבור שבועות ספורים, כשהמ' בצע העמיק לתוך רצועת עזה, התותחים הועברו קדימה לגבול רצועת עזה, והמקום שנבחר להסוות אותם, היה שוב איזור מוכר היטב למשגיחים: החממות.

וכך, תחת קולות ירי ורעש אימים, המ' שיכו המשגיחים בעבודתם, כשמסביב אש ותמרות עשן.

כאשר התרגלו המשגיחים לכל אלה, הגיע אתגר נוסף, בדמות חסימת כבישי האיזור לנסיעה אזרחית, והפעם בעקבות ההפגנות הסוערות של מאות אזרחים, כנגד שיירות המשאיות שנשאו סיוע הומניטרי לרצועת עזה. מהר מאד הבינו הרשויות, כי המש' גיחים מטעם הבד"ץ אינם אזרחים רגילים גרידא וצריך לתת להם את האפשרות לה' משך בדרכם...

אחרי שהמתניחות נרגעה מעט והשיירות הצבאיות הפסיקו לחסום את הדרכים, יכלו המשגיחים לעלות מדרכי העפר החילופיות שמצאו לעצמם לעבר הכבישים המרכזיים, אבל מהר מאד הם גילו כי הכבישים הפכו להיות קשים לנסיעה. מסתבר כי השינוע הצבאי העצום והכבד לעבר רצועת עזה, הותיר את הכבישים סדוקים ומרוסקים. אבל גם אלה לא עמדו בדרכם של המשגיגי' חים, אשר למרות הכל המשיכו במשימתם בתפקידי הכשרות שהם נושאים על כתפם, במסירות נפש, כפשוטו.

A photograph of a person in a dark, patterned coat and a white, ornate mask, surrounded by a crowd of people at night. The person is wearing a dark coat with a light-colored, possibly fur, collar and a white mask with intricate black patterns. They are surrounded by a crowd of people, some of whom are looking towards the camera. The scene is dimly lit, suggesting a nighttime event.

A group of people, including a woman in a black and white patterned dress and a man in a black suit, standing together in a crowd.

A group of people, including children and adults, dressed in black and white costumes, possibly for a theatrical performance or dance. They are standing in a line, facing the camera.

[illegible]

A large crowd of people is sitting on the ground in front of a building with a grid-like roof structure. The people are arranged in rows, and the building has a prominent grid-like roof structure. The image is framed by a thick orange border.

[illegible]

שמש מיכאל מילך לרא מולח ד "מילך מיכל מיכל זשא

טאווט מי שמש אגיש

[illegible]

אחוזו של צולסמאלין לאמחמם ל"לחא"א צ"ל

המלך משה וסגן המלך משה

ՀՀԱԱԾ

A group of graduates in black gowns and mortarboard caps are standing in a line on a stage, holding their diplomas. They are positioned in front of a white backdrop.

A large group of people, likely a choir or orchestra, performing on a stage. They are wearing dark clothing and are arranged in many rows, filling the stage area.

A group of people, including men and women in traditional clothing, are standing in front of a building with a large, ornate arched entrance. The scene appears to be a formal gathering or ceremony.

אמנאם ל"אטאט וולטאט וואסאט אטאטאט

S19000609000@gmail.com, a0556739319@gmail.com; לשלחת מכתמים ודיון: a0556739319@gmail.com; שירותי לקוחות: www.zizkor.co.il

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהַיְיָ אֱלֹהֵי הָעוֹלָם כָּל יְמֵינוּ וְכָל יְמֵי הָעוֹלָם
אֲמֵן

המלווה את מאמץ הלימודים והמשלוח

[illegible]

הדף למטה: תרגום ופירוש
 "אין אלוהים" - תרגום ופירוש

תאגיד

לְטַעֲמֵי לֶחֶם לְחַיִּים

סח דגה ילדוועלענע זאכעס. דאס איז א סגולה פאר א גוטע שטימונג, און א גוטע שטימונג איז א גוטע שטימונג. און א גוטע שטימונג איז א גוטע שטימונג.

[illegible]

ראשטאט, ד' יארטן פארט, ארבעטן
ידיעות אחרונות, ארבעטן

א"ת'ש ד'ש"א, א"ת'ש ד'ש"א
ס'שור'ש א"ת'ש ד'ש"א
ת'שור'ש א"ת'ש ד'ש"א

ה'שור'ש א"ת'ש ד'ש"א
ש'שור'ש א"ת'ש ד'ש"א

ו'שור'ש א"ת'ש ד'ש"א

ד'שור'ש א"ת'ש ד'ש"א